

ZWOLLEI HARANGSZÓ

2021/1-2

Újesztendő
Böjtfő

Az Almere-Amersfoort-Heerenveen-Leeuwarden-Groningen- Assen- Steenwijk-Kampen és Zwolle környékén élő magyar protestánsok gyülekezeti híradója.

A „Zwollei Harangszót” a Presbitérium
megbízásából szerkeszti:
dr.Hermán M. János és Szomor Attila.

Közreműködtek: Albertje Alkema- ten Hoeve,
dr.Békefy Lajos, P.Biró Juli, Handó Gergő, nt.drs.

Kelemen A. Csongor, Kissné Veres Viktória,
Lőrincz Anna, Makkay József,
Pándy-Szekeres Anna, Rohaan Dineke,
Téglásy Sándor, nt.Tüski Márti, nt.Vincze Judit,
nt.Weiner Zoltán,
Henk és Janneke v.d. Ziel

Reménység szerinti szolgálati rend az egyházközségünkben:

- 2021. január 24. - drs. Kelemen A. Csongor
- 2021. február 21. Böjtfő. – Weiner Zoltán
- 2021. március 14. – Weiner-Legeza Luca
- 2021. április 4. – Húsvét – Úrvacsoraosztás
- 2021. április 11.
- 2021. május 9.
- 2021. június 13.
- 2021. július 11.
- 2021. augusztus 8.
- 2021. augusztus 22. – Újkenyér – Úrvacsora
- 2021. szeptember 12.
- 2021. október 10.
- 2021. október 31. – Reformáció – Úrvacsora
- 2021. november 14.
- 2021. november 28. Advent I. Vas.-Úrvacsora
- 2021. december 12.
- 2021. december 26. Karácsony II.- Úrvacsora

Az istentiszteletekkel egy időben folyik a vasárnap iskolai foglalkozás a gyermekekkel, azután pedig szeretetvendégség keretében ismerkedünk és beszélgetünk egymással. Sátoros ünnepeink másodnapján úrvacsoraosztásra kerül sor, d.e. 11 órakor.

Családlátogatást a híveink kérésére végzünk a szolgatársaink bevonásával, Hollandia egész területén. Lelkipásztorok: dr. Hermán M. János és drs. Kelemen Csongor Attila. Presbiterek: Urbán Ákos gondnok, Rostás Kriszta, Truczka József és Tárnok Eszter Lídia. Diakónusok: Bodor József, Czimbalmos Klára. Orgonista: dr. Robert Helder. Gyermekfoglalkozások vezetője: Rohaan Éva.

A Zwollei Magyar Református Egyházközség istentiszteleteinek a helye: Lutherse Kerk, Koestraat 2-4, Zwolle, kivéve amikor a meghívóban másként van említve.

Info: jhermanm@gmail.com

Tel: 038-4233247

–refistentiszteletzwolleban

Web oldalunk, vagyis a honlap jelzete: <https://zwolleireformatus.nl/> Webmester: Téglásy Sándor
A Harangszó elérhetősége: <https://zwolleireformatus.nl/zwollei-harangszo/>

•–2020 június 1-től az országos szabályok szerint harminc lélek gyűlhet össze a hollandiai templomokban. Változás: 2021 januárjától délután fél háromkor tartjuk az istentiszteleteinket

Figyelem !!! Online módus!!! Reménység szerint 2021 március 14-én, 14.30 órai kezdettel az online tér használatával tartunk istentiszteletet Zwolleban, a Koestraat 2-4 sz. alatti templomban !!! Figyelem !!! Március 14, Facebook oldalunkon, 14.30-kor, az online térben

Ábrahám és az angyalok Rembrandt van Rijn, 1646.

Zsidókhöz írott levél 13. fejezet, 1-2:

„A testvéri szeretet maradjon meg közöttetek. A vendégszeretetről meg ne feledkezzetek, mert ezáltal egyesek – tudtukon kívül – angyalokat vendégelték meg.” /Ezt a Rembrandt művet 2021 januárjában árverezték New Yorkban./

Híveinknek és Olvasóinknak Boldog Új Esztendőt Kívánunk!

A Zsidókhöz írt levél 13. fejezetével buzdítunk mindenkit szeretetre és tiszta életre 2021-ben

Az az enyém, amit Tőled kaptam...

“Mid van, amit nem kaptál?” 1 Korinthus 4: 7b

Ki gondolta volna tavaly ilyenkor, hogy idei év elején hosszú lajstroma lesz azoknak a dolgoknak, amiket régen magától értetődőnek tartottunk, ma már viszont nincsenek birtokunkban? Ilyeneket felkiáltásokat, sóhajokat hallani mindenfelé: előbb *ezt* vették el tőlem, majd *amazt*, aztán már *ezt* is? A kavargó információ-tengerben pedig egyre inkább nő a csalódottságunk, szomorúságunk, türelmetlenségünk. És nem is csoda, hisz úgy érezzük: *egyre több olyan dologról kell lemondanom, amiről azt gondoltam, enyém.*

Teológiai éveim igen kedves emléke a kórusban való éneklés. A kolozsvári Teológia férfikórusával pedig egyszer egy tüneményes kórusművet énekeltünk: Gabriel Fauré-tól a *Cantique de Jean Racine*-t. Az angol szöveg egy gondolatát sose fogom elfelejteni: *Receive our gifts we return to Thy hand* – Gyönyörű emlékeztetője annak, hogy valójában semmink sincsen, ami igazán a sajátunk lenne. Minden az Övé! Minden ajándék! Még azok a gondolatok, érzések, szavak, tettek is, amiket Isten oltárára helyezünk hálaáldozatként: csupán visszadjuk az Ő kezébe azt, amit kaptunk. Talál ez a gondolat ahhoz, amit Pál apostol a korinthusiak lelkére köt: *Mid van, amit nem kaptál? Ha pedig kaptad, miért dicsekszel, mintha nem kaptad volna?*

Az a szövegkörnyezet vádról, megigazulásról, gőg-

ról, kérkedésről szól. Az apostol mindig is határozottan ellenzett bármit, ami az üdvösség elnyerésében az ember érdemére utalna; aki a Krisztusba vetett hitre, megigazulásra, örök üdvösségre jut, ezt nem saját akaraterejéből, teszi, hanem csak Krisztus érdeméért. Tehát az üdvösségünket tekintve ez bizonyos: semmink sincs, amit ne kaptunk volna. Na de mi a helyzet a többivel? Mi van az itteni, földi tulajdonainkkal? Általánosíthatjuk ezt a gondolatot? Tényleg úgy van, hogy semmink sincs, ami igazán a miénk lenne? A földi tulajdonaink tán csak mégis a miénk! Hiszen hosszú lenne ez a birtokjeles lista: az *én* házam, az *én* munkahelyem, az *én* egészségem, az *én* férjem, az *én* feleségem, az *én* gyermekeim, az *én* szívem, az *én* igazam, az *én* véleményem, az *én* életem, az *én* szabadságom, stb. És ami az enyém, azt foggal-körömmel meg fogom védeni bárki ellen, aki azt elkobozná tőlem. Ha őszintén szívünk mélyére nézünk, be kell látnunk, hogy ez a bennünk lévő indulat visszavezethető egészen az első emberpárig, hisz az első bűnesetnél főleg az „én szabadságom” védelme, kiharcolása volt a mérvadó (vö. 1 Móz 3).

De hát van-e más választásunk? Hogyha felismerjük és beismerjük, hogy a „saját tulajdonunk” eszeveszett védelme bűnbe, nyomorúságba és utóvégül halálba vezet...nem lenne jobb teljesen megszüntetni a magántulajdont? Vajon nem lenne jobb, ha minden mindenkié lenne? Mintha valahonnan ismerős lenne ez a gondolat...elsősorban nem John Lennon szavaira gondolok, aki ő be szépen énekelte, hogy: *Imagine all the people sharing all the world...* - hanem arra az ideológiára, ami rányomta véres bélyegét a múlt századra, és a „kommun” (közös) szó képezte nevének gyökét. Tehát megpróbáltuk már. Nem is egyszer, többször. Nem is egy helyen, hanem szerte a világon. És mielőtt bárki azt mondaná: igen, de a materializmusban gyökerező és az ateizmusba átvirágzó kommunizmustól persze, hogy nem várhatunk sikert, hisz hiányzott belőle a krisztusi szeretet – csak utalni szeretnék az ideálisnak tartott első, jeruzsálemi gyülekezetre, melyről azt olvassuk, „mindenük közös volt” (ApCsel 2: 44b). És csupán két fejezettel később olvassuk Ananiás és Szafira tragikus történetét (ApCsel 5). Hány félresikerült próbálkozásra van még szükségünk, hogy belássuk: amíg ebben a testben, ebben a világban élünk, nem lehetünk meg magántulajdon nélkül. Sőt, mi több, Isten törvényének nagy része épp arra irányul, hogy megvédje a felebarátom tulajdonát tőlem, és az enyémet a felebarátomtól: hisz a gyilkosság, paráznság, lopás mind elkerülhető lenne a „ne kívánd” parancsolat megtartásával.

És mégis...elevenen szól Isten Igéje Pál apostol által: Semmink sincs, ami igazán a sajátunk lenne. Ő mindennek a forrása, aki nemcsak Teremtője, hanem Fenntartója is a világnak. Minden az Övé! Semmi sem igazán a miénk! Hát erre emlékeztet a Káté mindenkit, aki hitre jut: „nem önmagamé, hanem az én hűséges Uramnak és Megváltómnak, a Jézus Krisztusnak tulajdona vagyok.” Mindent amim van, mindent ami és aki vagyok, Tőle kaptam!

Mi lenne, hogyha ennek tudatában tekintenénk mindenre, amit az elmúlt

évben „elvesztettünk”, és alig várjuk, hogy „visszaszerzzük”? Kevésbé tartanánk azokat a dolgokat sajátunknak? Aligha. Kevésbé fáj az elvesztésük, hiányuk? Aligha. De biztató perspektívába kerül mindenünk ami van. Az is, ami már nincs, az is ami még nincs. Mert aki így tud tekinteni Teremtő Istenére, Aki mindent kezében tart, az nem akar foggal-körömmel, görcsösen ragaszkodni a „sajátjához”, hanem hálááldozatként teszi le annak a kezébe, Akitől mindent kapott. --- **Kelemen Attila Csongor**

A hol az Úrnak Lelke, ott a szabadság!

Bibliailvasás Ézs. 49,8-10 Ezt mondja az ÚR: A kegyelem idején meghallgatlak, a szabadulás napján megsegítlek. Megőrizlek és megajándékozom általad szövetségemmel népem, hogy te állítsd helyre az országot, és oszd szét az elpusztult örökséget. Mondd a foglyoknak: Jöjjetek ki! - a sötétségben levőknek: Jöjjetek a napvilágra! Útközben lesz élelmük, még a kopár hegyeken is lesz legelőjük. Nem éheznek és nem szomjaznak majd, nem bántja őket a nap heve, mert az tereleti őket, aki könyörült rajtuk, az vezeti őket forrásvizekhez.

Textus: 2 Kor. 3,17 Az Úr pedig a Lélek; és a hol az Úrnak Lelke, ott a szabadság.

Nem is évszázadok, hanem évezredek irodalma, elmélkedése foglalkozott azzal a fogalommal, mely nemcsak filozófiai rendszerek középpontja, hanem a keresztyén életnek és a Szentírásnak is lényeges része. Ma közelítünk a szabadság eszméjéhez a biblia, a keresztyén világ oldaláról, hogy ne csak bölcséleti alapfogalom maradjon a szabadság, hanem ismerjük fel helyét a keresztyén világszemléletben.

Ennek érdekében, előbb azt vizsgáljuk, hogy mikor, kinek és milyen céllal hangzott el a mai alapigénk, továbbá, hogy mit jelent ez a fogalom, ez az intelem nekünk ma, végül pedig, hogy mit kezdjen a keresztyén ember az Istentől kapott szabadsággal.

I. Mikor? Kinek? Miért?

Pál apostol írta ezeket a sorokat a korinthusi keresztyéneknek, akiket különösen kedvelt. Csaknem két évet élt közöttük, 50 és 52 között. Ő ültette szívükbe Isten ígését, saját kifejezésével élve, ő vetette el az ige magvát, ezzel megalapozva a korinthusi keresztyén közösséget, mely felől atyai szeretettel érdeklődött és gondoskodott.

Néhány év múlva, amikor meglátogatta őket, egyesek nyilvánosan kétségbe vonták apostoli tekintélyét. Emiatt kénytelen volt hivatásáról és küldetéséről beszélni és beszámolni. Érvelésének része volt az a megállapítás is, hogy nem saját elhatározásából hirdeti az evangéliumot, hanem Isten ösztönzésére. Magyarozatában a keresztyén tanításról beszél úgy, hogy ennek sajátosságait emeli ki megkülönböztetve a keresztyénséget mind a zsidóságtól, mind a saját korának számos eretnek mozgalmától.

Arról beszél, hogy Isten szolgálatra hívta el őt és követő-

it, azonban nem a betű, a törvény szolgálatába, hanem a Lélek szolgálatába. Hiszen a betű, a törvény az, ami megöli az embert, mivel bármennyire is próbálkoznánk a törvény szerint élni, erre képtelenek vagyunk, de a Lélek az, ami nem azt látja ami a szem előtt van, hanem azt ami a szívben van. (1Sám 16,7) Az egyik rabságba vezet, a másik pedig szabaddá tesz.

Jézus Krisztust szolgálni annyi, mint az Ő fényében olvasni, érteni és megélni az Igét. Éppen ezért Pál apostol az Őszövetséget is Krisztuson és tanításán keresztül értelmezi. Ezért tudja teljes szabadsággal megélni és hirdetni az evangéliumot. Az Ige lehetővé teszi számára, hogy közösségben legyen az Úrral, s mint Jézus tanítványa, az Úr Lelke, a szabadság Lelke vezesse őt.

II. Milyen céllal?

Az evangélium üzenetének része, hogy az ember csakis akkor tud a törvény rabságából felszabadulva az evangélium üzenetéhez fordulni, ha az Atya küldetésére, Krisztus és a Lélek által szétfoszlik az árnyék, a zavaros látás és leesik a félreértés leple. Ilyen értelemben az a szabadság, amelyről a mai igénk így szól: ahol az Úrnak Lelke, ott a szabadság, az Istennel való KÖZÖSSÉGBEN megtapasztalt szabadság. Olyan LÉTFORMA, melyet semmi más nem idézhet elő csakis, ha az Úr Lelke vezérel minket.

Milyen szabadság ez? A homályos, a téves látástól való szabadság. A félelemtől való szabadság. Az, aki az Úr Lelke nélkül él, csak látszatszabadságnak, vagy részszabadságnak élvezője, mert valóban sötétségben jár, úgy amint arról Ézsaiás próféta beszél: A nép, amely sötétségben jár, lát nagy világosságot; akik lakoznak a halál árnyékának földében, fény ragyog fel fölöttük! (Ézs 9,1)

Mindaddig amíg nincs velünk az Úrnak Lelke, sötétségben járó nép vagyunk. De ahhoz, hogy ez a prófécia a személyes életünkben is megvalósuljon, Pál apostollal együtt le kell tegyük a betű szolgálatát, és a Lélek vezetése alá kell vetnünk magunkat. Az Úrnak Lelke, nem a törvénynek a szórszálhasogató pusztító erejét használja, hanem a szeretet meggyőző hatalmát. Ebben rejlik a keresztyén életnek a sajátossága, ez különböztet meg minket minden más vallástól: A törvény legyőz, az Úr a szeretet Lelkével pedig meggyőz.

III. Mit jelent ma ez a fogalom?

A Lélekben tapasztalt szabadságban, nem a törvény, hanem az Úr végtelen szeretete az, ami elsőbbséget élvez.

Nekem keresztyén embernek mit jelent ez a szabadság? Azt jelenti, hogy az Úrban szabad vagyok a JÓT választani. Amíg fátyol, vagy lepel fedi be arcomat, addig a gonosz rabságában nincs választási lehetőségem. Az Úrban azonban szabadságot találok. Továbbá szabad vagyok a szeretet parancsának alá vetni magam.

A keresztyén szabadság, az Úrban megélt szabadság, nem az emberi akarat korlátlan érvényesülését jelenti, mert abban a pillanatban amikor a megfertőzött emberi

akarát érvényesülni akar, még csak a szabadság eszméje sem marad meg. A Lélek szabadságában képes vagyok saját akaratomat az Úr által kitűzött célnak alárendelni, bármennyire is különösen hangzik, SZABAD LESZEK az ÚR AKARATÁT teljesíteni.

A mennyei Atya mindannyiunknak megadja a választási lehetőséget: 1 Kor. 6,12 Minden szabad nekem, de nem minden használ; minden szabad nekem, de én nem adatom valakinek hatalma alá. Azonban, ha nem az Úr mellett döntünk, akkor a legalapvetőbb szabadságunkat is elveszítjük.

A szabadság az emberiség szüntelen törekvése volt évszázadok, évezredek keresztül. Háborúk, forradalmak, lázadások ezrei ezt a eszmét tüzték zászlóikra. A fiatalság lázadó időszakának is ez a lehangzatosabb jel-szava: szabad akarok lenni minden kötelektől.

Kedves testvéreim, az igazi szabadság nem kint a nagyvilágban tapasztalható meg, hanem bent a lélekben. Mert amikor a kommunizmus idejében számos lelkipásztor világi jogait, világi szabadságát is elveszítette, sokuk börtönbe került, amikor egykori tanárom, Péter Miklós bácsi, vagy Csiha Kálmán püspök urunk rácsok mögött volt, ők mégis olyan szabadságnak voltak a részeszei, melyet senki nem vehetett el tőlük, mert velük volt az Úrnak Lelke.

Mindannyian tegyük fel magunkban a kérdést: szabad vagyok-e? Mondhatom-e, hogy az Úrnak Lelke velem van? Ha ez nem így van, akkor mindenekelőtt halljuk meg az Úr biztatását: „Hanem keressétek először Istennek országát, és az ő igazságát” (Mt 6,33); mert „Az Úr pedig a Lélek; és ahol az Úrnak Lelke, ott a szabadság.” Ámen -- Nagy Tibor Sándor, Kampen/Kide

Az idei Ökuménikus Világimnap dátuma: 2021 március 5-7

A 2020 dec. 6-iki Kárpátmedencei Református Imnap tematikáját a Kárpátaljai Nőszövetség készítette elő. Könyörögtünk a Kárpátalján meghurcolt testvéreinkért és a gyűlölet, vagyis a pusztító utálatosság elenyészéséért. Bízatok mert Jézus eljön! Az erőszakot, böszmeséget, tehetetlenséget és lelki sötétséget a Szentlélek Isten az alkalmatlannak tűnő időben is elűzi!

A GYÁSZOLÓ CSALÁDOKNAK BŐSÉGES VIGASZTALÁST KÍVÁNUNK! KÉRJÜK, HOGY A HÍVEINK, BÁRHOL IS ÉLJENEK, BÁTORÍTSÁK EGYMÁST! ISTEN I SZERET BENNÜNKET! EGYSZÜLÖTT FIÁT ADTA, HOGY VALAKI HISZ ŐBENNE, EL NE VESSZEN, HANEM ÖRÖK ÉLETE LEGYEN! ÁMEN

„Imádkozni fogok Istenhez, hogy kegyesen őrizzen meg és védjen meg minket. Magam pedig fertőtlenítek, segítek frissen tartani a levegőt, gyógyszert beadni és azt magam is beszédem. Elkerülöm a helyeket és az embereket, amikor nem

szükséges a jelenlétem, nehogy engem megfertőzzön, majd másokat is megfertőzzön a hanyagságom, ami esetleg halálukhoz vezet. Ha Isten el akar vinni, tudja, hol talál meg. Addig is azt teszem, amit elvár tőlem, és nem leszek felelős a saját halálomért vagy mások haláláért. De ha a felebarátomnak szüksége van rám, nem kerülöm, hanem bátran megyek hozzá. Az istenfélő hit tehát nem tapintatlan, nem vakmerő, és nem is teszi próbára Istent.”

Luther Márton - 1517. Wittenberg -

„Lehet, hogy korona van, és ezer álmodat gyászolunk el, csalódások és veszteségek érnek, és elegünk van az egészből, de Isten a te jó pásztorod is. A szeretete egyértelmű Jézusban. És ma is ugyanaz.”

Weiner Zoltán igehirdetéséből,
Zwolle, 2021 február 21.

FEBRUÁR 28 - 340 MILLIÓ ÜLDÖZÖTT KERESZTYÉNÉRT IMÁDKOZNAK VILÁGSZERTE EZEN A VASÁRNAPON REMINISCERE - EMLÉKEZZÉL MEG URAM!

A Herrnhuti Testvérközösség, és általuk kiadott, közel 60 nyelven megjelenő Losung, a németországi protestáns egyházak, a svájci protestánsok, az **Open Doors** világméretű keresztyénüldözést monitorizáló szervezet és sok más egyház, keresztyén közösség 2021. február 28-át az üldözött keresztyénekért mondott könyörgés vasárnapjává nyilvánította. A világszerre sok helyen követett nemzetközi protestáns liturgikus év naptárjában ez a vasárnap a REMINISCERE, az Urat kérő, emlékeztető könyörgések alkalmá. E vasárnap fő Igéje a Károli revideált fordítás szerint így hangzik:

EMLEKEZZÉL MEG, URAM,
IRGALMASSÁGODRÓL ÉS KEGYELMEDRŐL,
MERT AZOK ÖRÖKTŐL FOGVA VANNAK (Zsolt 25,6)

Az üldözöttek felé ezen a vasárnapon ez a központi Ige szól: NE FÉLJ, MERT ÉN VELED VAGYOK (Ézsaiás 43,5)

Az üldözöttek hitvallása Pál apostol megfogalmazása szerint pedig ez:

MINDENÜTT SZORONGATNAK MINKET, DE NEM SZORÍTANAK BE, KÉTSÉGESKEDÜNK, DE NEM ESÜNK KÉTSÉGBE, ÜLDÖZÖTTEK VAGYUNK, DE NEM ELHAGYOTTAK, LETIPORNAK, DE EL NEM VESZÜNK (2Korintus 4,8-9)

Idén elsősorban a nigériai keresztyének drámai helyzete képezi az imádságok irányát. Ebben a hatalmas afrikai

országban, melynek közel 206 millió lakosa van, a keresztyének száma eléri a 100 milliót. Majdnem ugyanennyi a muzulmánok száma. Ebből adódik a sokszori súlyos konfliktus. Ebben az országban szó szerint dúl a keresztyén-izlám versenyfutás, ami sokszor messze elmarad a "sportszerűség", jogszerűség és az emberség alapvető, minimális követelményétől. A szélsőséges Boko Haram haramiái, ennek az izlám terrorista szervezetnek a katonái az ország északi tartományaiban folytatják vérengző térhódításukat keresztyénüldözés formájában. Templomokat robbantanak fel, keresztyéneket lönek le templomból jövet vagy oda menet, falvakat gyújtanak fel, keresztyén lányokat visznek szexrabszolgának, fiatal kamaszokat katonának. Ha nem mennek önként, szemük láttára lövik le szüleiket, s így kényszerítik őket a megadásra.

Az Open Doors imanaptárjában minden hónapban fenn szerepel egy adott napon az imatémák között Nigéria. A terrorista szervezetet a Fuláni izlám birkapásztorok is támogatják, ők is fegyverekkel terelgetik nyájukat, s ahol csak lehet, irtják a fegyvertelen, letelepedett, földműveléssel foglalkozó keresztyén lakosságot. A múlt év során érte el az üldözés és a brutalitás a csúcspontját. Nigériában 2020-ban 3530 keresztyént öltek meg, 270 templomot robbantottak vagy gyújtottak fel, 990 keresztyént, főként nőt és gyermeket pedig ismeretlen helyre hurcoltak el. Sok ezren lettek szexuális erőszak, illetve testi csonkítás elszenvedői. Az ENSZ adatai szerint az elmúlt két évtizedben Nigériában 36 ezer keresztyén lett gyilkosság áldozata, 2 millió embert űztek el otthonából, falujából, városából keresztyén hite miatt. A nigériai kormány, amelyben egyre több a muzulmán, szemet huny az üldözés láttán.

IMAPÉLDÁK

Dicsérjük Istent erejéért és kegyelméért, amely az észak-nigériai testvéreinket az erősödő üldözés ellenére szolgálatban és Istenbe vetett hitükben megtartja. Könyörgünk Urunkhoz, Krisztusunkhoz segítségért azoknak a keresztyéneknek, akiket a terrorizmus vág el Nigéria észak-keleti részén élő rokonaiktól és egymástól. Magasztaljuk Urunkat beavatkozásáért, amikor az elrabolt keresztyén vezetőket (néhányukat házastársukkal együtt) sikerült megmenteni. Dicsőítjük Urunkat, Istenünket, amiért sok lehetőséget biztosított megváltott, hívő népének a COVID-19 járvány okozta lezárások, korlátozások alatt is hitük megélésére. Sok helyen a templomokat bezárták, de Isten Igéjét nem lehet bilincsbe zárni, mivel online kapcsolaton át sok lélek találkozott Krisztussal és testvéreivel a folyamatban lévő járvány ideje alatt! Alleluja! Ámen. (Nigériai ima)

Örökkévaló Istenünk, Eléd hozzuk könyörgésünket üldözött keresztyén testvéreinkért szerte teremtett világodban, akiket naponta, óránként fenyeget az erőszak és a gyűlölet. Hozzád kiáltunk érettük és helyettük is: Te légy menedékük, jó Urunk, hiszen Te megígérted, hogy velünk maradsz minden napon. Könyörgünk azokért, akiknek a szíve gyűlöletről tele, Neked van hatalmad megváltoztatni őket. Egyedül csak

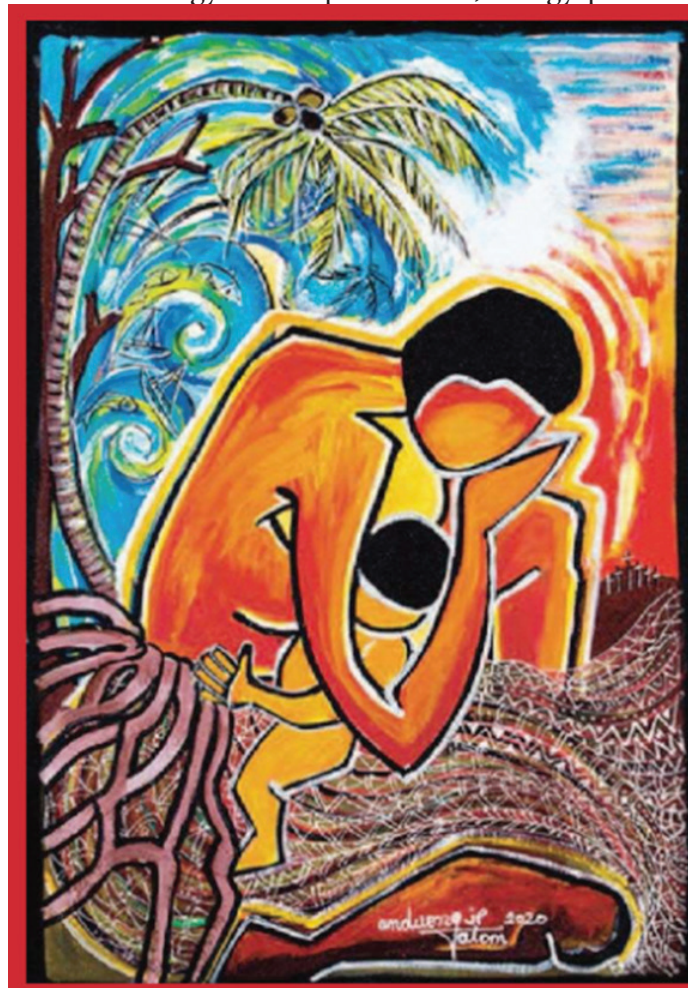
a Te háromszor szent nevedben bízunk. Ámen. (Ima Svájcban)

Dicsérjük Istent, hogy a keresztyénség még mindig jelen van Irakban annyi szenvedés és üldöztetés ellenére, és hogy a kormány minden erejével megpróbálja megszilárdítani és megerősíteni ezt a jelenlétet. Könyörgünk, hogy az egyházak éttermi és egyéb segéllyel tudjanak sok szegényen vagy lakóhelyüket elhagyni kényszerült családon segíteni Moszulban vagy a Ninivei-síkság falvaiban. Könyörgünk, hogy a kurdisztáni protestáns egyházak hivatalos jogi státuszt kapjanak. Könyörgünk, hogy a kormány megerősödjön az ország politikai és biztonsági stabilitása érdekében. Te légy segítségül Urunk, hogy a keresztyének biztonságban érezhessék magukat falvaikban és városaikban, amikor visszatérnek újra oda, ahonnan 2014 óta elmenekültek. Irgalmazz Urunk, rajtuk! Ámen. (Imádság Irakból) Összeállítás, fordítás Dr. Békefy L.

Ökuménikus Világimanapunk ismertetése

Az alábbi festmény **Juliette Pita Vanuatu műve**, amelynek címe: a **Pam II ciklon** - 2015. március 13. Egy édesanyját ábrázol, amint imádkozva borul gyermeke fölé.

A hullámok ugyan átcsapnak testén, de egy pálmafa

mégis védelmezően hajlik mindkettőjük fölé. A művészről kedvenc fája a pálmafa, hiszen ez a növény a mélyre nyúló gyökereivel képes ellenállni bármely

erős viharok. A képen látható asszony szoknyája az Erromango szigetén élők hagyományos öltözködését mintázza. Szemmagasságban apró keresztek láthatók, amelyek a Pam II ciklon áldozataira emlékeztetnek. A művész, Juliette és szomszédasszonyai szintén átérték a ciklon pusztítását. Egy tárolóban húzták meg magukat a rémisztő viharban. Egy éjszaka alatt, hirtelen érte el a Pam ciklon Vanuatu szigeteit. Az emberek semmit sem láttak, csupán imádkozni tudtak. Ezt tette Juliette is. Reggel, amikor az asszonyok kimerészkedtek a tárolóból, látták, hogy szinte mindent tönkretett a vihar. Ám ekkor észrevették, hogy a művész műhelye mellett álló, hagyományos, pálmalevélből szőtt kunyhójuk épen maradt. A fölötté magasló fák megóvták a vihar közepette. Juliette bizonyos abban, hogy Isten hallotta meg imádságukat és Ő használta fel a természetet, a fákat, hogy megóvják őket azon az éjszakán.

Vanuatu kis ország a Csendes-óceán déli részén. Államformája köztársaság, melyet 1980-ban alapítottak, amikor az ország függetlenné vált a francia és brit kondominium (közös kormányzás) alól.

Biztos alapra építsünk! Ma Vanuatu büszkén lengeti saját zászlóját, címerében pedig mindenki ezt olvashatja: Istennel együtt létezünk („Long God yumistanap”).

Biztos alapra építsünk!

Énekjavaslat (amennyiben nincs módotok ezt az éneket megtanulni, vagy a járvány miatt még nem tudtok összegyűlni) Ref. Énekeskönyv: 134, Ev. énekeskönyv: 448, Unitárius énekeskönyv, 200.

Gondolatok a prédikációhoz

2. Felemelvén kezeteiket, Dicsérjétek Istenteket, Szívből néki hálát adván, Őt áldjátok minduntalan!

3. Megáldjon téged az Isten A Sionról kegyelmesen, Ki teremtette az eget, A földet és mindeneket!

Mt 7, 24-27

A példázat Jézus híres prédikációjának, a Hegyi Beszédnek a záróakkordja. Házépítőkről van benne szó. A példázat két építő személyében kétféle emberi életvitelt állít elénk.

1.) BALGA- görög szó, jelentése értelmetlen, ostoba

a.-Sajnálja a fáradságot, nem akar kínlódni az alapással. Időt, erőt spórol meg ezzel.

Természet világának törvényszerűsége: minden a legkisebb ellenállás irányába hat. Pld.: a víz a legkönnyebb úton tör utat magának.

Ez azonban nem érvényes a hit, a lélek világában. Isten útja általában a nehezebb, a fáradságosabb.

b.-Rövidlátó, rövid távon gondolkodik

- Szép időben alkalmas a ház, de vajon megfelelő-e a vihar idején? Ez utóbbival nem törődik.

Rövidtávú gondolkodás helyett a perspektivikusra hívja fel Jézus a figyelmet. A pillanat csillogása, káprázata helyett az örökkévalóság fényében kell szemlélni életemet és ezért maradandó értékeket kell keresni az ideig való örömök, előnyök helyett.

2.) BÖLCS- görög eredeti szó jelentése: okos, értelmes, előrelátó, józan.

Nem csupán érzelmet, hanem értelmet jelent.

a- Hallja és cselekszi az Igét= kösziklára épít

Statisztikák szerint az emberek 10 % - a hallgatja az Igét, 67 %- a nézi a TV-t. Világ dolgai jobban érdekelnek minket, mint amit Isten mond.

b.-Cselekszi= komolyan veszi Krisztust. Engedelmeskedik.

- tagadd meg magad
- a gonoszt jóval győzd meg
- aki első akar lenni, az szolgáljon
- tartsd magad tisztán
- légy becsületes
- beszéded legyen egyenes, építő
- ne alkudj meg a bűnőkkel

Mindkettő hallgatja az Igét, de csak a bölcs cselekszi. Nem elég hallgatni.

Balga, aki felíratja a gyógyszert, de nem veszi be. Vagy olvassa az étlapot ahelyett, hogy jóllakna.

Több ráfordítást, áldozatot igényel a bölcs munkája,

de csak ez válik biztonságossá, hosszútávon kifizető-dővé.

(Gazdag és Lázár: kétféle ház, kétféle élet. Egyik öszeomlik, másik megmarad.)

Mindkettő életében jönnek a “viharok, szelek, árvi-zek”: Viharban “vizsgázzik” a ház.

a. Nincs kivétel. Él bennünk az elvárás, hogy Jé-zus kímélje meg az övéit ezekről.

Ő is beállt a sorba: szegénység, éhség, elhagyatottság, kínos halál

b. Mindenkinél más jelenti a vihart:

Lehet:

- nehéz út, amit végig kell járni
- anyagi veszteség
- gyász
- betegség
-

c. A vihar megpróbál ugyan, de érettebbé, böl-csebbé válunk általa.

Változunk, Krisztus arcukká válunk általuk.

Vanuatuban szó szerint ismerik ezt a természeti je-lenséget, a pusztító vihart. Azt mondják, a hatalmas viharokban megtisztul, regenerálódik a természet és utána áldásos, gazdagon termő időszak következik. De azért ezek a viharok próbára teszik őket.

Életünk viharait sem szeretjük. Próbára teszik hi-tünket, szeretetünket. De ha úgy éljük át ezeket, hogy a mankókat ugyan elveszítjük (egészség, drága lelkek, anyagi javak), de az alap, Krisztusra épülő életünk rendben van, bennünk is jó irányú változás áll be. Ilyen vihar a járvány okozta krízis is. Próbára tesz. Ki-derül, hogy rendben van-e az alap.

d. Az utolsó ítélet- a legnagyobb vihar

Romba dönt minden látszatkereszténységet.

Csak két lehetőségről szól Jézus példázatban. Vagy állva marad a ház, vagy elpusztul.

Lemér az Ige. Hol vagyunk a példázatban?

Imádkozzunk együtt Vanuatuval és az egész világgal:

Örökkévaló Isten, Istenünk, akivel együtt létezik csak Vanuatu! Arra kérünk, segíts, hogy ki merjünk állni a békéért a nemzetek közt és a családokban! A te bölcs kezredbe ajánljuk Vanuatu vezetőit és népét.

Segíts, hogy ellen tudjunk állni a nemzeteket pusztító igazságtalanság erejének! Adj

ehhez nekünk a szigetvilágokon, nemzeteken átívelő bátorságot!

Imádkozunk, hogy egységben, szeretetben és békében élhessünk az etnikai és kul- turális sokszínűség orszá-gában itt, Vanuatuban és a világ számos hozzánk ha-sonló helyén.

Köss össze minket szeretetben, békében és öröm-ben! Ámen

Heer en Meester van mijn leven

*Heer en Meester van mijn leven,
bewaar mij voor de geest van traagheid,
moedeloosheid, heerszucht en onnutte woorden.*

*Maar geef mij, uw dienaar,
de geest van ingetogenheid,
deemoed, geduld en liefde.*

*Ja, mijn Heer en Koning,
doe mij mijn eigen zonden zien,
laat mij geen oordeel vellen over mijn broeder,
want Gij zijt gezegend in de eeuwen der eeuwen.
Amen*

Ere zij U, o God, ere zij U.

Efrem de Syriër 306-373

A keleti egyház nagybőjti imádsága

(Szíriai Szent Efrém imája)

Életem Ura és Uralkodója!

Életem Ura és Uralkodója,

*ne engedd hozzám a jóra való restség,
könnyelműség, pénzvágy
és megszólás szellemét!*

*Ajándékozd inkább szolgádnak
a józanság, alázatosság,
állhatatosság és szeretet lelkét!*

*Igen, Uram és Királyom,
add, hogy megismerjem bűneimet
és meg ne ítéljem felebarátomat,
mert Te áldott vagy mindörökké,
Ámen*

2021 Húsvéti böjt kezdete- Vianeni Magyar Otthon

Kedves Olvasó!

Pár héttel ezelőtt egy szombat reggel váratlanul egy család hozott nekünk saját készítésű süteményt, valamint édesanyámnak, Istvánnak és nekünk egy-egy csokor virágot. Tudom, a korona-időszakban sok emberrel előfordul, hogy váratlanul kap kedvességet, de nekünk ez pont akkor jött, amikor szükségünk volt rá. Úgy éreztem: Isten küldte kedvességének jelét és éppen akkor, amikor szükségünk volt erre.

A Útmutatóban volt egy gondolat, ami Édesanyám számára összefoglalta, mit jelentett nekünk ez a kedvesség:

„Mindig ragad egy kis illat a kezekre, amelyek nagyvonalúan rózsát adnak valakinek. Aki ad egy kedvességet a sajátjából azoknak, akiknek még kevesebbük van. Maga is gazdagodik ezáltal, és a lelke megszépül tőle.

Nagyon egyszerű a felebarátnak örömet adni, de Isten szemében ez a legszebb művészet. “
(D.H.Camara)

A kapott rózsza beillatozta a mindennapi életünket. A sütemény édes illatot árasztott a szívünkbe. A szeretet, amit kaptunk felemelt minket.

Miért írom le ezt.

Az utrechti Oranjekapelben állandó igehirdető vagyok. A PKN-ben az a szokás, hogy a zsinat adja ki miről kell prédikálni. Ez évben az Oranjekapel liturgiai csoportja ezt adta ki a böjtre az igehirdetőknek:

Az irgalmasság cselekedetei.

Február 21: a börtönben levőket látogatni

Február 28: a betegeket látogatni

Március 7: a szomszédoknak inni adni

Március 14: az utazóknak szállást adni

Március 21: a szegényeket felruházni

Március 28: az éhezőknek ételt adni

Nagyhét:

Április 1-3: Nagycsütörtök, Nagypéntek, Nagyszombat. A halottak eltemetése

Április 4: Húsvét. A Feltámadás

Egy római katolikus honlapon így fejezték ki: a fentiek az irgalmasság **testi** cselekedetei. De hozzáfűzik, hogy vannak az irgalmasságnak **lelki** cselekedetei is. Így olvasható:

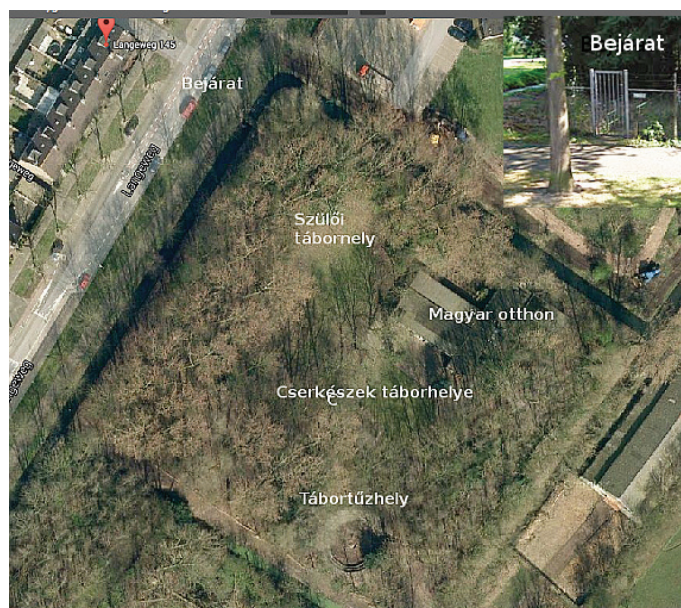
Az irgalmasság lelki cselekedetei:

1. a bűnösöket meginteni,
2. a tudatlanokat tanítani,
3. a kételkedőknek jó tanácsot adni,
4. a szomorúakat vigasztalni,
5. a bántalmakat békével tűrni,
6. az ellenünk vétkezőknek megbocsátani,
7. az élőkért imádkozni.

Mivel böjtöljünk? Ha egyáltalán böjtölünk.

Az Oranjakapelnek készítettem **egy böjti zarándokut** Zuilenbe, ahol a templom áll. A korona-előírásokat betartva (!) minden héten a templomhoz lehet menni egy megbeszélte napon. Ott párokat alkotva egy séta alatt lehet beszélgetni a heti irgalmasságról.

Felszólítanaklak titeket is, téged is: zarándokolj lelkedben; keress minden héten egy embert, akivel tudsz beszélni a témáról, vagy tégy egyet az irgalmasság testi cselekedetei közül. Az irgalmasság lelki cselekedete a csendességben való elmélyülés. Lehet, hogy ez még nehezebb. / **Vianeni Magyar Otthon telepe. Légifelvétel, 2015 telén/**

<http://home.kpn.nl/nickl001/acsk-2015-3.html>

A böjti időszakban el lehet gondolkodni azon, hogy mire lenne neked szükséged ahhoz, hogy elmélyülj, hogy elgondolkozzál a belső szobádban; ott, ahol az imádság helye van Jézus szerint.

Édesanyám még ezt fűzte hozzá (az Útmutatóban olvasta):

”Ha több ezer lépésnyire eltávolodtunk is Istentől, az Ő szeretete révén mégis elegendő egyetlen lépés ahhoz, hogy visszatérjünk hozzá.” (H.J. Eckstein)

Tüski Márta /Forrás: Vianeni Magyar Otthon körlevele, 2021 február 20-án/

Levélben gratulált Orbán Viktor miniszterelnök Balog Zoltán új dunamelléki református püspöknek megválasztásához - tudatta Havasi Bertalan, a miniszterelnök sajtófőnöke 2020 november 20-án.

Orbán Viktor: Aligha találunk példát arra, hogy egy miniszterből püspök legyen

A Dunamelléki Református Egyházkerület csütörtökön 67 százalékos szavazattöbbséggel választotta püspökévé Balog Zoltánt.

„Bár tudjuk, hogy Isten útjai kifürkészhetetlenek, mégis gyakori tapasztalatunk, hogy a felelősséggel járó feladatok időről időre megtalálják a szolgálatra kész embereket. Olyanra viszont aligha találunk példát Magyarország történetében, hogy egy miniszterből püspök legyen” - írta gratuláló levelében Orbán Viktor.

Hozzátette: meggyőződése, hogy Balog Zoltán kivételes életútja és számtalan szolgálati helyen szerzett tapasztalata „nagy áldás lesz az egész egyházkerület és minden református testvérem számára”.

„Engedje meg, hogy megválasztása alkalmából tiszta szívből gratuláljak, püspöki szolgálatához sok erőt, bölcsességet és jó egészséget kívánjak!” - zárta levelét Orbán Viktor. (magyarhirlap.hu, 2020 november 20-án)

Balog Zoltánt választották a református zsinat lelkészi elnökének

Balog Zoltánt, a Dunamelléki Református Egyházkerület püspökét választotta a Magyarországi Református Egyház (MRE) új összetételű zsinata a testület lelkészi elnökévé Budapesten. A világi elnöki tisztséget Molnár János tiszántúli főgondnok töltheti be a következő hatéves ciklusban. A kö-

vetkező hatéves ciklusban a Zsinat lelkészi alelnöke Pásztor Dániel tiszáninnyi püspök, világi alelnöke pedig dr. Nemes Pál dunántúli főgondnok lesz. A tanácskozáson emellett megválasztották a Zsinati Tanács tagjait, valamint a tisztújítás során mandátumot szerzett zsinati tagok benyújtották megbízólevelüket – tájékoztatt az MRE Kommunikációs Szolgálat.

A négy püspök közül ketten vállalták a lelkészi elnöki tisztségre jelölést. A jelenlévő kilencvenkilenc zsinati tagból kilencvenheten adtak le érvényes szavazatot: közülük hatvannégyen szavaztak Balog Zoltánra, harminchárman pedig Fekete Károlyra, a Tiszántúli Református Egyházkerület püspökére.

Sok ügyben “szembe fogunk menni az árral”, és ehhez bátorság kell – mondta a Magyarországi Református Egyház Zsinatának **2021 február 17-én** megválasztott lelkészi elnöke az MTI-nek. Balog Zoltán szerint világméretű ideológiai küzdelem zajlik, és ebben a küzdelemben a globalista ideológia először csak kigúnyolja, majd semmibe veszi a keresztény hitet, aztán megszegényíti a hit képviselőit, a végén pedig – ahogy a világban sok helyen – fizikai értelemben is üldözni kezdik őket.

Nem szabad elveszíteni a bátorságunkat, nemet kell mondani a keresztényellenes ideológiákra és arra is, amikor a korszellem nevében meg akarják hamisítani a kereszténységet – hangsúlyozta, majd kiemelte, hogy a bátorság mellett alázatra van szükség.

Az ember nagy kísértése, hogy önmagát tételezze mindenben, amit csinál, de nekünk megadatott a lehetőség, hogy ne önmagunkat tegyük az első helyre. Az egyházban alapszabály, hogy mindig túl kell mutasson rajtunk, amit teszünk – mondta Balog Zoltán, aki 2012-től hat éven keresztül volt az emberi erőforrások minisztere. Azt is elmondta: a kétféle vezetői szolgálat között nem véletlenül telt el három év.

Úgy fogalmazott: **erre a szent a szolgálatra fel kellett készülni.**

Egyrészt meg kellett tisztulni mindattól, amit elrontott az emberen a közélet, a miniszterség, másrészt meg kellett találni az újfajta szolgálat erőforrásait – tette hozzá. A kétféle munka közötti alapvető különbségnek nevezte, hogy az egyházban az ember a legfontosabb, a jogi, az anyagi, a gazdasági és egyéb szempontok másodlagosak.

A lélektől közelítünk az anyaghoz, míg a politikában sajnos ez sokszor elkerülhetetlen módon fordítva van – mondta. Ugyanakkor fontos közös pontnak nevezte, hogy mind a két helyen “ugyanaz a főnök”, az életünk ura és teremtetője.

Az ember a közélet világában is akkor tud igazán szabad lenni, ha ezt sohasem felejt el

– tette hozzá Balog Zoltán.

Az aranyzavú püspök – Ravasz László életútja

A magyar reformátusok évszázadok óta büszkén vallják, hogy az övék az igazi magyar vallás. Anynyi bizonyos, hogy a kálvini reformáció a Kárpát-medencében élő sokféle nép közül szinte csak a magyarság körében talált követőkre, a *Kálvin* hitvallását valló közösség pedig számtalan jeles embert, tudóst, művészt, író, költőt, politikust adott a nemzetnek közel félezer esztendő alatt. A 20. században a magyar protestantizmus szellemi, lelki, közéleti arculatát leginkább talán *Ravasz László* püspök, politikus, hitszónok, egyházépítő és tudós író határozta meg.

Ravasz László és Makkai Sándor református püspökök, 1936

Kép: Fortepan, adományozó: Makkai Sándor Protestáns Népfőiskolai Egyesület Gyűjteménye

Erdélyi pályakezdés

Ravasz László 1882-ben született Erdélyben, a Kalotaszeg vidékén fekvő Bánffyhunyadi. Családja apai ágon székely birtokos família volt, anyai felmenői között református lelkészeket találunk. Édesapja a helyi polgári iskola tanára volt, és az ifjú László is itt kezdte meg tanulmányait. Innen Székelyudvarhelyre került gimnáziumba, 1900-tól pedig a kolozsvári teológián és az ottani egyetemen tanult, közben diáklapokban kezdett publikálni. Lelkesszé avatták, majd *Bartók György* püspök titkára lett, akinek lányát néhány évvel később elvette feleségül. Rövid segédlelkészi szolgálat és egy berlini egyetemi év után Sárospatakon és Kolozsváron teológiai és bölcseleti doktorátust, magántanári képesítést nyert, és az utóbbi helyen, több más egyházi megbízatása mellett a gyakorlati, lelkipásztori teológia tanára lett. Ezt az állását 1921ig, a román uralom első éveig megtartotta, közben pedig a háború alatt hadikórházi lelkészként is dolgozott. Ebben az időben esztétikai munkákat, közéleti írásokat adott közre, egyebek között *Schopenhauer* széptanáról és *Böhm Károly* filozófiájáról. Református folyóiratokat szerkesztett, Erdély számára újat is alapított, komoly tekintélyre tett szert a magyar szellemi életben is. Intellektuális útkeresésének fontos vargabetűje, hogy 1910 és 1917 között tagja volt a szabadkőműves mozgalomnak.

A kulturális életben ellenfele volt *Adynak* és az avantgárd szellemiségnek, bírálója a liberális és szocialista eszmék szellemi térfoglalásának.

Trianon után Erdélyben maradt, 1921-ben azonban a Dunamelléki Református Egyházkerület püspökévé választotta, így a Kálvin téri templom lelkészi tisztét is vállalva Budapestre költözött.

Ravasz László és Makkai Sándor református püspökök, 1936

Kép: Fortepan, adományozó: Makkai Sándor Protestáns Népfőiskolai Egyesület Gyűjteménye

A püspök és közéleti ember

Ravasz László a hazai közélet meghatározó alakja, a keresztény-nemzeti eszme egyik emblematis meg-jelenítője volt az 1920-as évektől a második világhá-ború végéig tartó időszakban. A református egyház elismert vezetőjeként prédikációi, amelyek a lelki tar-talom mellett komoly retorikai értékeket is hordoztak, tömegeket vonzottak.

Ahogy a katolikus értelmiség számára az 1920-as években *Prohászka Ottokár* püspök, később *Bangha Béla* jezsuita páter, úgy a reformátusok számára az ő Kálvin téri igehirdetése számítottak világnézeti-szel-lemi igazodási pontnak.

Sokat tett azért is, hogy új lendületet nyerjen a belmissziói munka, oldódjanak a hazai református egyházon belüli, időről időre kiújuló viták és ellenté-tek. Elismert hittudósként 1921-től egészen 1949-ig (a kommunisták által végrehajtott tagrevízióig) tagja volt a Magyar Tudományos Akadémiának. Vezette több református folyóirat szerkesztőségét, újakat is alapított, ezzel is biztosította a hazai reformátusság jelenlétét a magyar szellemi életben. Teológusi műkö-dése során közreadott gyakorlati teológiai kéziköny-vet, dogmatikai kompendiumot, igehirdetési munkát. Keze alól püspöki szolgálata alatt került ki új szertar-táskönyv, Újszövetség-fordítás, bibliamagyarázat, de tanulmányokat és beszédsorozatot is megjelentetett.

A közélettől a leányfalui magányig

Református püspökként 1927-től hivatalból tagja volt a parlament felsőházának, a közös hit és konzervatív, nemzetépítő meggyőződés alapján közel állt *Horthy Miklós* kormányzóhoz. A református magyarság egyik vezetőjeként fő feladatának a Trianon utáni nemzeti traumából való kilábalást, a vallási élet megújítását tekintette, egyházán belül pedig az egyetértés útját igyekezett egyengetni. Ez utóbbira akkor nyílt igazán lehetősége, amikor 1937-ben ő lett a református egy-ház országos zsinatának lelkes elnöke. A keresztény-nemzeti politika feltétlen támogatójaként vett részt a közéletben, kereste a hazai protestáns egyházak ösz-szefogásának útjait és a katolikus egyházhoz közele-dés párbeszédes lehetőségét is. Írásaiban, beszédeiben a hit melletti kiálláson túl a magyar nemzet iránti el-kötelezettséget tekintette a legfontosabbnak, egy olyan magyar református nacionalizmus jegyében, amelyet patetikusan így fogalmazott meg: „*Istennek különösen megáldott népe a magyar. Szép, úri fajta, született elő-kelettség, az erő és a kellem rokonszenves és méltóságos vegyülete.*” Ez a meggyőződés vezette a baloldali, szo-cialista eszmék elutasításában, és ez volt az oka, hogy

sok más egyházi közszereplőhöz hasonlóan erős el-lenérzésekkel, bizalmatlansággal viseltetett a liberális és szocialista eszméket terjesztő hazai zsidóság iránt.

Kép: Fortepan, adományozó: Makka Sándor Protes-táns Népfőiskolai Egyesület Gyűjteménye

Az 1940-es évek elején a felsőházi vitában még tá-mogatta az első és második zsidótörvény elfogadását, ebben az ügyben azonban álláspontja rövidesen meg-változott: a harmadik zsidótörvényt már elutasította, amint pedig hozzá is eljutottak az európai zsidóság tö-meges német deportálásának és megsemmisítésének hírei, az ezek elleni fellépést sürgetők közé állt.

Így a német megszállók tudtával és jóváhagyásával in-dultak meg a református zsidómentő akciók.

Maga Ravasz nyilvános egyházi fellépést is sür-getett ebben az ügyben; 1944 júniusában *Raffay Sándor* evangélikus püspökkel közösen kérte fel *Serédi Jusztinián* bíborost, esztergomi érseket kö-zös tiltakozó pásztorlevél közreadására. Ez nem valósult meg, ám Horthy kormányzó és környe-zete komoly ösztönzést kapott a püspöktől, hogy hivatalosan követeljék a deportálások leállítását. A háború után a Kiszegdapártot támogatta, és az egy-házi élet újraindítását tekintette fő feladatának, erre azonban kevés ideje maradt. 1948-ban *Rákosi Mátyás* személyes nyomására és a kommunistákkal kollabo-ráló egyházi körök sürgetésére lemondott minden hi-vataláról és Leányfalura vonult vissza. Az 1956-os for-radalom idején, amelyben veje, *Bibó István* is komoly részt vállalt, visszahívták püspöki és lelkeszi tisztsé-gé-be, és az egyház Országos Intéző Bizottságának élére választották. *Kádár János* uralomra jutása után, 1957 húsvétján ismét eltávolították tisztségeiből, és még a nevét is igyekeztek kitörölni a hívek emlékezetéből.

Csendes visszavonultságban élt ezután Leányfalun, a belügyi hatóságok állandó megfigyelése alatt.

Megírta emlékiratait, befejezte, rendezte műveit, szellemi értelemben jelen maradt a református közösségben. Igen magas kort ért meg, hiszen 1975-ben, kilencvenhárom esztendősen távozott az élők sorából, lelki-szellemi rehabilitációjára viszont csak a rendszerváltás után kerülhetett sor. Világszemléletét, hitét ő maga így foglalta össze: „Az élet a maga egészében becsület ügye. Nem szabad megvetni, nem szabad elpredálni, nem szabad eladni vagy eldobni; mert a mi életünk Isten drága kincse, amit a mi becsületünkre bízott.” Horváth Pál filozófus. Forrás: <https://kepmas.hu/hu/az-aranyaszavu-puspok-ravasz-laszlo-eletutja>

Áldozatok voltak, nem bűnözők

A második világháború végén legalább egymillió magyar állampolgár került szovjet hadifogságba vagy kényszermunkatáborba. Minden harmadik magyarországi családból elragadtak valakit, gyakran civileket, bírói ítélet nélkül. Az elhurcoltak egyharmada odaveszett, a visszatérőknek pedig megtiltották, hogy az átélt borzalmakról beszéljenek.

A Szovjetunióba elhurcoltak kétharmada katona volt, egyharmaduk – mintegy 300 ezer ember – civil lakos. Voltak, akiket az utcáról ragadtak el, másokat igazoltatás címén hívtak be, majd internálták őket. Mindez a közel tizenötmillió lakosságú, 172 ezer négyzetkilométer kiterjedésű Magyarországon történt 1944-től kezdődően. A kommunista diktatúrák áldozatainak emléknapján a Gulág- és Gupvikutatók Nemzetközi Társasága a Károli Gáspár Református Egyetemen és a Miskolci Egyetemen közös kétnapos nemzetközi konferencián emlékezik meg róluk és tárja fel a legújabb kutatási eredményeket. Történelmünk sokáig elhallgatott fejezetéről és a mögötte húzódó mély társadalmi traumáról Bognár Zsolt történészt, egyetemi docent, a társaság elnökét kérdeztük.

Mikor és milyen körülmények között hurcolták hadifogságba a magyar állampolgárokat?

A szovjetek 1944. augusztus 26-án lépték át a Keleti-Kárpátok határát, Csík és Háromszék vármegyékből már szeptemberben vittek el munkaképes korú férfiakat, és ez tartott szinte az országban 1945. május 30-ig. Vagyis, még három héttel az európai háború befejezése után is gyűjtötték Somogy vármegye Marcali járásában azokat, akik 1941-től kezdődően katonaként szolgáltak. Igazoltatás címén kellett megjelenniük a szovjet parancsnokságon, de valójában hadifogságba vitték őket, pedig már rég leszereltek. Ezt a hadifoglyokkal való bánásmódról szóló nemzetközi genfi egyezmény tiltotta. Igaz ugyan, hogy ezt a szovjetek nem írták alá, de az angolok úgy kötöttek velük szövetséget, ha elfogadják egy a genfihez hasonló belső rendelkezést arról, hogy kik számítanak hadifoglyoknak. E szerint is csak azok az ellenséges országok fegyveres erejéhez tartozó személyek, akiket fegyveres cselekmény, vagyis harc közben fognak el. A szovjetek még a saját direktívaikhoz sem tartották magukat.

Ma már tudjuk, hogy mintegy százezer civilt hurcoltak el csak a fővárosból és környékéről. Mindez hogyan történhetett?

Sztálin siettetette Budapest elfoglalását, és 1944. október 28-án parancsba adta Malinovszkij marsallnak, hogy csapatai mielőbb, menetből foglalják el a magyar fővárost. Ő ugyanis szerette volna, ha tíz nap múlva, november 7-én a Vörös téren már ezt a sikert is megünnepelhetik.

Ezzel szemben a Budapest-hadművelet 108 napig elhúzódott, és csak február 13-án fejeződött be. Ebből csak a főváros katlancsatája az ostromgyűrű bezáródása után 52 napig tartott – érdemes mellé tenni, hogy az I. világháborúban győztes nagyhatalom, Franciaország csak 43 napig volt képes ellenállni a náci Németország haderejének. Eddigre a Zsukov marsall által vezetett 1. Belorusz Front már 60 km-re megközelítette Berlint. Moszkvában pedig nem értették, hogy mi az oka az ostrom elhúzódásának, és egyre türelmetlenebbek lettek.

Rákosi így írt erről visszaemlékezésében: „Szovjet elvtársaim türelmetlenül kérdezték, vajon mekkora Budapest, hány háztömbből áll, nem tudták elképzelni, miért húzódik el ennyire az ostrom, talán Budapest akkora, mint Moszkva? Erre a kérdésre nem tudtam válaszolni, de türelmetlenségükben én is osztozom.” Malinovszkij, persze, nem mondhatta Sztálinnak, hogy végrehajthatatlan volt a parancs, ezért azt mondta, hogy a vártnál jóval nagyobb volt az ellenséges haderő, 180-200 ezer főnyi védőseccel álltak szemben – pedig 79-80 ezer fő volt a védősecc, vagyis a felét sem tette ki az általa mondott számnak. Végső jelentésében azt írja: az ellenséges német–magyar haderő Budapest ostrománál 188 ezer főt veszített, ebből 50 ezernél több a halottak száma, ő pedig 138 ezer hadifoglyot ejtett. Az ezzel foglalkozó történészek szerint azonban maximum 35-40 ezer katona eshetett hadifogságba, több semmiképpen, tehát rajtuk kívül mintegy 100 ezer embert még össze kellett szedniük, hogy le ne lepleződjön a valódi létszám. Malinovszkijnak le is kellett őket szállítania a Gupvinak, vagyis az NKVD Hadifogoly- és Internáltügyi Főigazgatóságának, annak átvevőpontjaihoz. Hogy ez valóban így történt, az is alátámasztja, hogy bár március elején nagyon lecsökkent az elhurcolások száma, március végén ismét jelentősen megnőtt. Valószínűleg összeszámolták, hány embert szedtek össze Malinovszkij emberei, és még mindig hiányzott a 138 ezerből. Szintén Rákosi írja, hogy az utcán a gyárakba menő és az onnan jövő embereknek ezreit viszik el naponként hadifogolytáborokba Budapestről és az akkori agglomerációból: Kispestről, Soroksárról, Újpestről. Tehát ezt ő is tudta. Csakhogy kettős beszédet folytattak: mást mondtak az embereknek, és másról beszéltek a párton belül. Április végéig szedték össze Budapestről a civileket.

Miért volt szükségük ezekre az emberekre a szovjeteknek?

Ma az orosz történészek számításai szerint a Szovjetuniónak a második világháborúban 27-30 millió fő volt az embervesztesége. Ráadásul, rajtuk kívül még 11,2 millió embert tartottak fegyverben 1945 nyarán. Alig volt ott munkára fogható, épkezláb ember. Gyerekek, nők és megromlott egészségi állapotban lévő férfiak dolgoztak a szovjet iparban. Óriási volt a munkaerő-hiány, és mivel a Gulág régóta működött, megszokták, hogy az ellenséges erő ingyenes, tömeges munkaerőt jelentett. Az nem érdekelte őket, hogy a kiéhezett, fagyoskodó, betegeskedő emberek tömege nem hatékony, velük építették föl a gyárakat meg a

lerombolt falvakat, városokat, velük bányásztattak a korábbi harctereken kívül is, például az Urál hegységben is.

A Gupvi-táborokba, tehát a hadifogoly- és internálótáborokba egykori katonák és ítélet nélkül tömegesen elhurcolt civilek kerültek, a Gulágra, vagyis a kényszermunkatáborokba bírói ítélettel, igaz, Magyarországról többnyire koholt vádak alapján kerültek emberek.

A konferencián szó lesz a zsidóság helyzetéről is. Előfordult, hogy aki túlélte a náci koncentrációs táborait, a szovjetek hurcolták el?

A Holocaust Dokumentációs Központ egykori igazgatója, Szita Szabolcs számolt be arról, hogy az egyik náci koncentrációs táborból a magyarországi zsidókat engedték utoljára haza, két vagonban szállították őket Magyarország felé, de Pozsonyban lecsatolták, majd hozzácsatolták őket egy hadifogoly-szerelvényhez, és egyenesen vitték ki őket a Szovjetunióba. A szovjeteknek teljesen mindegy volt, hogy kit visznek el, csak legyen meg a létszám. Én magam is találtam sok hasonló esetről szóló dokumentumot. Olyan is volt, hogy valaki hazajutott valamelyik koncentrációs táborból, és épp amikor a Rózsák terén kereste a családját, egy szovjet járőr megállította. Erre ő elővette az angol–orosz nyelvű igazolását, de a szovjet katona azt kettétépte, és az ott lévő fogolycsoporttal már vitték is ki a Szovjetunióba az illetőt. 1939-ben, amikor a Szovjetunió és Németország együttes erővel megtámadta és egymás között felosztotta Lengyelországot, akkor Magyarország szomszédossá vált a Szovjetunióval. A kárpátaljai Bimba Brigitta doktoranduszhallgató arról tart majd előadást, hogy ekkoriban százak menekültek át a zöld határon a Szovjetunióba, mert zsidó származásúak vagy kommunisták voltak, és abban reménykedtek, hogy ott tárt karokkal várják majd őket. Ehhez képest jobb esetben tiltott határátlépésért öt év Gulágra, rosszabb esetben kémkedés vádjával 25 év Gulágra ítélték őket.

A politikai kártyát amúgy is előszeretettel játszották ki...

A Gulágra kisgazdapárti képviselőket is elvittek, köztük Kovács Bélát és Fillér Lászlót, akik útjában voltak a kommunista hatalomátvételnek. Elvitték gróf Esterházy Jánost is, aki a felvidéki magyarságért állt ki a szlovák parlamentben, és akit a Gestapo üldözött itt, Magyarországon. Horthy még el tudta érni a szabadon bocsátását, de a csehek később átadták a szovjeteknek, és koholt vádak alapján ő is a Gulágra került.

Csakúgy, mint számos református lelkész.

Valóban sok kárpátaljai református lelkész hurcoltak Gulágra, köztük Gulácsy Lajos későbbi püspököt, Forgon Pált, Kovács Zoltánt, Horkay Barnát és Zimányi Józsefet. Utóbbiak levelet írtak Sztálinnak, hogy ne magának tulajdonítson dicsőséget, hanem Istennek. Számos görögkatolikus lelkészt is elhurcoltak Kárpátaljáról. *„Csaknem minden családból távol van még valaki”* – ezt az egyik debreceni református lelkész írja 1945. decemberi jelentésében Révész Imre püspöknek. Ő ugyanis minden református gyülekezet lelképásztorától helyzetjelentést kért a veszteségekről. A legtöbb gyülekezetben feljegyezték, hogy egy év óta hír sincs a fiúról, az apáról vagy a felnőtt lányról. Nőket is tömegesen vittek el ugyanis német származás indokával.

Hogyan lehet felmérni, pontosan hány embert hurcolhattak el?

Óriási dolog, hogy a Magyar Nemzeti Levéltár közel 700 ezer szovjet fogságba került magyar állampolgár személyi kartonját vásárolta meg az Orosz Állami Hadilevéltártól, hogy digitalizált formában őrizhesse meg azokat – erről Mikó Zsuzsanna főigazgató-helyettes beszél majd a konferencián. Ez is mutatja: ha ennyi embert regisztráltak a Szovjetunióban, akkor sokkal többet vetettek fogságba, ugyanis sokan el sem jutottak odáig! Kevesen tudják, hogy a Kárpát-medencében közel 80, a mai Magyarországon pedig 56 hadifogolytábor volt, amelyekben minden harmadik fogoly civil volt. A táborok átlagos létszáma 15 ezer fő volt, de voltak 80 ezer fősek is. Így például a ceglédit 1945 májusában 130 ezren járták meg, ahogy erről egy honvédségi jelentés beszámol, hiszen ez nemcsak gyűjtő-,

hanem tranzitláger is volt. Gyakran pusztított a tifusz – és a vérhasjárvány, így csak ezekben a táborokban Kárpát-medence-szerte 120 ezren meghaltak – így az ő adataik nem is szerepelnek az említett kartonokban. Közel kétszázezer embert pedig el is engedtek, mielőtt kikerkeztek volna a Szovjetunióba. Innen sejthető, hogy több mint egymillió embert gyűjthettek össze, vagyis minden harmadik magyar család közvetlenül érintett volt a közel tizenötmillió lakosú korabeli Magyarországon. A Szovjetunióba elhurcoltak mintegy kétharmada katona volt, egyharmaduk a civil lakosság közül került ki, ítélet nem volt, elfogták őket, kellett a létszámba. A nagyapámat a mai Bartók Béla út 61-be hívták be igazoltatás címén, és szépen elvitték a Szovjetunióba kényszermunkára. A nagyanyám említette, hogy prémgalléros kabátban ment el 85 kilósan, és 38 kilósan tért haza egy német katonakabátban.

Milyen volt a hazatérés?

Nagybátyám mesélte el, hogy vasárnap volt, a kelenföldi református templomban vett részt a család istentiszteleten, és egyszer csak valami csörgés-zörgést hallottak hátul. Mindenki hátrafordult, és akkor látták, hogy három rossz katonakabátba öltözött férfi jelent meg, a csajkájuk, evőeszközük ott zörgött az oldalukon, ebből tudták, hogy a hazatért foglyok jöttek be, köztük volt az én nagyapám is. Sokan írták a visszaemlékezéseikben, hogy az első útjuk a templomba vezetett, hogy hálát adjanak Istennek azért, hogy túléltek.

A fogság idején készíthettek feljegyzéseket?

Még az itteni táborokban mindent elszedtek tőlük, a papírjaikat, a ceruzáikat, persze, volt, aki a kabátja valamelyik részébe belevarrta a ceruzabelet. Másnak duplafenekű csajkája volt, rákozmalettatott némi élelmet, hogy ne nézzék meg tüzetesen, de ha valakinél találtak iratokat, akkor azt vagy megváratták a máramaroszigeti hadifogolytáborban, mielőtt hazaengedték volna, vagy egyenesen visszaküldték. Megfenyegették a hazatérteket, megtiltották, hogy beszéljenek arról, ami kint történt – ha így tesznek, nemcsak őket, hanem az egész családjukat visszaviszik a Szovjetunióba. Zsigerekig hatoló volt a félelmük. 2009-ben és később

is készítettem interjúkat túlélőkkel, és csak félve meretek beszélni az átéltekről. Bizony, volt, aki azt mondta, hogy ne bolygassuk a múltat, ő nem akar interjút adni, fél, hogy mi fog történni. Volt, aki 2017 után kereste meg a társaságunkat azzal a kérdéssel, hogyan lehet kárpótlásért folyamodni, mert addig nem merte ezt elmondani. De addigra ez már elévült.

A hatalomnak miért volt érdeke, hogy elhallgattassa a túlélőket?

Rákosi Mátyás azt írta Petrov tábornoknak, a Gupvi akkori főparancsnokának, hogy az utolsó háromezer főnyi kontingensnek, akit hazaengedtek, majdnem minden tagját kórházba kellett vinni. Ezt a kiszáradt „nagy demagógiával” kihasználta, és ez is hozzájárult ahhoz, hogy elveszítették az 1945. november 4-ei parlamenti választásokat. Azt írja Rákosi, hogy ne ilyen csont és bőr embereket engedjetelek haza, mert hiába mondjuk, hogy a Szovjetunió a vörös paradicsom, ha azon, aki hazajön, nem ezt látják. A propaganda éles ellentétben volt a valósággal.

Mit okozott ez az elhallgatás a családokban?

Sokakkal megeshetett hasonló, mint ami az egyik német családdal is: az édesapát és az édesanyját is elviszik, otthon marad a kétéves kisfiú, akit a nagyszülők nevelnek. Ők nem mondhatták azt a Vörös Hadsereg által megszállt Magyarországon, hogy a szüleit fegyveresen elrabolta és kényszymunkára vitte a „dicsőséges Vörös Hadsereg”. Csodálatos módon az édesanya és az édesapa is túléli a tábort, hazajönnek – sokan beszámolnak arról a visszaemlékezéseikben, hogy az tartotta bennük a lelket, hogy a gyereket fel kell nevelni. Csakhogy amikor ezek a szülők megérkeznek, az akkor már hatéves gyerek dühös, utálja őket, mert benne az él, hogy őt nem szerették, elhagyták. Hiszen mit mondtak neki? Azt, hogy a szüleid kimentek dolgozni a Szovjetunióba. Az édesanya azonban nem sokáig tudta ezt a szívében elfogadni, és egy nap elmondta neki, hogy drága fiam, mi szeretünk téged, de minket elhurcoltak, fegyveres katonák kényszerrel elvittek minket. A kisfiú erre nagy boldogan megy iskolába, ahol elmondta a tanító néninek, hogy az ő szülei szerették őt, csak erőszakkal elhurcolták őket. Mire azt mondja a tanító néni, hogy kisfiam, a te szüleid hazudnak, mert a dicsőséges Vörös Hadsereg ártatlanul nem hurcol el embereket. A szüleid bűnözők, kérdezd csak meg tőlük. Gondoljuk csak el, hogy dolgozta föl ezt egy ilyen kisgyermek!

Mindez transzgenerációs traumához, és poszttraumás tünetekhez vezetett mind a túlélőknél, mind az utódoknál. Ezt a holokausztúlélőknél is vizsgálják. Az a

különbség, hogy ők kaptak valamifajta erkölcsi kárpótlást, igaz, a halottakat nem lehet visszahozni. Az viszont nem volt kérdés, hogy ők áldozatok voltak. A szovjet légereket túlélőinek már azt is megtiltották, hogy beszéljenek a traumáról, ráadásul úgy tekintett rájuk a társadalom, hogy ezek politikai bűnözők, fasiszták, nácik.

Sok tragédia és sok csodálatos történet is hozzátartozik az elhurcoltak emlékéhez. Bognár Zsolt többek között a bácsalmási Khel Teréz nénivel is készített interjút, aki elmesélte, hogy sváb származásúak lévén őt és két nővérét is elhurcolták a szovjetek. Az édesapjuk hiába próbálta megakadályozni, puskatussal leütötték. Édesanyjáról az eset után úgy beszéltek a faluban, mint arról a síró, imádkozó asszonyról. Két fiuk ugyanis már korábban eltűnt a szovjet fronton, hírt sem hallottak felőlük, és most a lányukat is elvitték. Őt gyermeket felneveltek, és talán sosem jönnek vissza. A három nővér azonban kitartott amellett, hogy együtt maradhassanak, és végül így is lett. Egymást támogatva, ápolva vészték át a lágeret, hol éhezve, hol betegen, de az erősebbek mindig felkarolták a gyengébbet. Úgy tartották őket számon, mint a „három nővért”. Végül mindhárom lány és mindkét fiú túlélte a megpróbáltatásokat. Akkor már azt kérdezték a faluban: hogyan imádkozott az édesanyjuk, hogy mind az öt gyermeke hazatért?

Hányan haltak meg a lágerekben?

Vannak olyan települések, ahol az elhurcoltak 90 százaléka meghalt, és olyanok is, ahol „csak” 11-12 százalékuk hunyt el. De ha csak egy ember halt is meg, valakinek az édesapja, édesanyja, testvére vagy fia, lánya volt – pótolhatatlan veszteség! Mintegy háromszáz-ezer fő, vagyis az elhurcoltak egyharmada bizonyosan meghalt.

A halálozási arány különösen a kárpátaljaiak és a Budapestről elhurcoltak között volt magas, mert vagy nem, vagy alig vittek, vihetek magukkal élelmet, meleg holmit, nem volt rá lehetőségük, vagy nem úgy készültek, hiszen akit az utcáról ragadtak el vagy behívtak igazoltatás címén, azoknak csak az éppen rajtuk lévő ruhájuk volt, és sem meleg, sem váltóruha, sem evőedényük, sem evőeszközük, sem élelmük nem volt.

Gyakran a katolikus vagy református lelkészek is beálltak a sorba, őket azonban általában kilökték. Nehogy azt higgyék az itteniek, hogy meg akarják változtatni a társadalmi rendszert, higgyék csak, hogy itt nyugodtan dolgozhatnak a lelkészek, másrészt pedig az egyszerű orosz katonák jelentős része tisztelte az egyházi személyeket. Azt mondták, pápa, magára itt

nincs szükség. De még így is volt közöttük, aki úgy felelt: ha viszik a nyájamat, akkor nekem mellettük a helyem.

A kommunizmus áldozatainak emléknapján kezdődő kétnapos konferenciájuk számos kutatási eredményt, köztük sok személyes és közösségi történetet tár az érdeklődők elé. Mi a célja a társaságuknak?

Amikor 1990-ben elkezdtem ezzel a témával foglalkozni, szíven ütött, amikor megláttam, hogy a Külügyminisztérium Hadifogoly Osztályának 350 doboza csak ezekről az emberekről szól. Addig azt hittem, hogy egy-két embert vittek el, ezek inkább családi legendák. Akkor döbbsentem meg, hogy tíz- és száz ezreket hurcoltak el ártatlanul, ítélet nélkül. Történész kollégáim között szinte nincs olyan ember, akinek a családjában ne hurcoltak volna el valakit. Ehhez képest mindez alig van benne a köztudatban, de még a középiskolai vagy egyetemi tankönyvekben sincsen benne, vagy nem a jelentőségének megfelelően foglalkoznak a történetekkel. Régóta szeretnénk, ha hasonló kutatóintézet vagy legalább kutatócsoport létrejönne, mint amilyen a Holocaust Dokumentációs Központ. Rengetegen megkerestek minket ugyanis, hogy nem tudunk-e az ő nagyapjáról, dédapjáról, aminek szívesen utána is nézünk, de jó lenne, ha a fellelhető információkat egy nagy adatbázisba össze tudnánk gyűjteni.

Az említett közel 700 ezer kartonból, amelyet épp az emléknapon tesznek részben elérhetővé és kutathatóvá, rengeteg adatot ki tudunk még nyerni. Ehhez azonban humán erőforrásra van szükség, hiszen ezek eredetileg kézzel kitöltött kartonok, rengeteg elírással, elértéssel. Képzeliük csak el: egy üzbég hallott egy magyar nevet, oroszul le kellett írnia, és még oroszul se tudott jól. Sok adat van, de rengeteg irat eltűnt.

Ennek mi az oka?

A mai napig azért nem örülnek sokan ezek feltárásának, mert az egész marxista-leninista ideológiát megkérdőjelezi, hogy az azon alapuló rendszer így bánik az emberekkel. A nemzetiszocializmus meg az internacionalista szocializmus a patkó két vége, ami összeér. Ezt a mai napig sem akarják elfogadni sokan, nem akarják meglátni. Kutatás közben nagyon sok ellenállásba ütköztem nemcsak én, hanem több kollégám is. De mindig különbséget teszek a szovjet rendszer és az orosz ember között. Amikor interjúkat készítettem, főleg eleinte tapasztaltam, hogy a túlélők elmondják, mi történt velük, de aztán hozzáteszik, milyen rendesek voltak az orosz emberek. Először azt hittem, hogy csak azért mondják, hogy valami jót is mondjanak, de nem: a helyieknek is alig volt élmük, de adtak, letörttek egy kis darabot a kenyerükből. Akik például szénbányában dolgoztak, loptak ki szenet a helyi lakosoknak, azok meg adtak cserébe nekik élelmet. Ők nem fagytak meg, a foglyok meg nem haltak éhen. Az egyszerű szovjet ember maga is rab volt, akár orosz volt, akár üzbég, csecsen, lett, litván, azerbajdzsáni vagy grúz. Még ha őr vagy lágerparancsnok volt is az illető, sokszor a családjától több ezer kilométeres távolságra rendelték ki politikai okból. A visszaemlékezésükben többen elmondták, hogy amikor a helyiekkel összebarátkoztak, azok mondogatták nekik, hogy neked jó, mert te egyszer szabad leszel, hazamész, de nekem mindig itt kell lennem – ők a kerítésen kívül voltak a rendszer rabjai.

A Közösség és egyén – a szovjet fogságba hurcoltak kontextusában című nemzetközi konferenciát a virtuális térben rendezik február 25-én és 26-án (csütörtökön és pénteken), mindkét nap de. 10 és du. 17:30 között a Károli-egyetem, a Miskolci Egyetem és a Gulág- és Gupvikutatók Nemzetközi Társaságának szervezésében. [A részletes programot itt találja.](#) A konferenciát élőben követheti a Társaság [Facebook-oldalán](#) vagy YouTube-csatornáján keresztül. Az eseményt rögzítik,

így az előadások utólag is visszanezhetők. *Jakus Ágnes- Képek: Fortepan, Múlt-Kor történelmi portál, ujkor.hu* Forrás: <https://www.parokia.hu/v/aldozatok-voltak-nem-bunozok>

A kommunista diktatúrák áldozatainak világnapja: „rengeteg az adósságunk”

A világnap alkalmából február 25-én online kerekasztal-beszélgetést szervezett Magyarország Kolozsvári Főkonzulátusa és a Sapientia EMTE kolozsvári kara. A szakértők szerint fontos lenne a társadalomban konszenzust elérni, hogy senki ne kérdőjelezze meg az eseményeket. Elfogadhatatlan továbbá, hogy 2021-ben a magyar tankönyvekben nem szerepel a munkatáborok története, ennek érdekében is lépni kellene.

A kerekasztal-beszélgetésen Grezsa Csaba, első beosztott konzul, dr. Murádin János Kristóf egyetemi docens, és Benkő Levente történész, újságíró vett részt, utána pedig Szász Attila Örök tél című filmjét tekinthették meg az érdeklődők.

Murádin János a beszélgetés kezdetén tisztázta a fogalmakat: a GULÁG „burokba” került fogalom, amelyet a helyére kell tenni a közösségi emlékezetben.

„A GULÁG gyűjtőfogalom, és csak egy részére vonatkozik azoknak az elhurcolt embereknek, akik a lágerrendszer foglyaivá váltak. A Szovjetunió beül több foglyotábor működött, a GULÁG a köztörvényes bűnözők, illetve a politikai foglyoknak gyűjtőhelye volt. A legtöbben ezt azonosítják az egész szovjet fogsággal, pedig itt igazából nem voltak jelentős számban külföldi foglyok” – mondta az egyetemi docens.

Hozzátette, hogy a másik nagy lágerrendszer, amiről kevesebben hallottak, a GUPVI, amely a tulajdonképeni elhurcoltak lágerrendszere, és amelyet a külföldi foglyok számára tartottak fenn. A szakértő rámutatott: ez a két rendszer nem különbözött egymástól, hiszen „ugyanaz a szörnyű orosz fogság jellemezte mindkettőt”, ahol a munkaerő maximális kihasználása volt a fő cél. Murádin János egy harmadik kifejezést is tisztázott, a málenkij robotot, ami magyarítás, és „kicsi munkát” jelent. Ezt a fogalmat ismételtették az orosz tiszték, ami a szakértők szerint groteszk helyzetet teremtett, mivel ez a „kicsi munka” akár kilenc évig is eltarthatott egyes esetekben.

Murádin János arról is beszélt, hogy miért pont február 25-e a kommunista diktatúrák áldozatainak világnapja. Mint fogalmazott, ez a nap egy szomorú

esemény évfordulója, ugyanis 1947-ben ezen a napon hurcolták el a szovjet hatóságok Kovács Bélát, a magyarországi független kisgazdapárt főtitkárát, és abban az időszakban a legnagyobb magyar pártnak volt az egyik vezetője. Kovács Béla nyolc éven keresztül raboskodott a Szovjetunióban, ártatlanul. Az ő példája „csak egy nyitány volt”, ezután kezdődik el a politikai foglyok elhurcolása, így ezen a világnapon a „szabadság, a véleménykülönbség, a szabad gondolkodás eltiprására is emlékezünk”.

Hogyan zajlottak a deportálások Erdélyben?

Benkő Levente történész, újságíró szerint voltak különbségek a magyarországi és a romániai deportálások között, ugyanis Romániában nem minden esetben a szovjet hatóságok gyűjtötték össze az elhurcolandó embereket. A szakértő részletezte, hogy pont Kolozsváron fordult elő, hogy a Belügyi Népbiztosság (NKVD) tisztjei gyűjtötték össze a kolozsvári magyar civileket (ötezerről tudunk eddig), de az esetek legnagyobb részében nem ők, hanem a román csendőrség gyűjtötte össze az észak- és dél-erdélyi magyarokat.

„A román hatóságok utasítást kaptak Bukarestből, a csendőrség főfelügyelőségétől az átállást követő néhány napban, hogy tartóztassák le a Románia területén tartózkodó német katonákat, internálják a romániai német etnikai csoport vezetőit, és tartóztassák le azokat a magyar előjárókat, akik feltételezhetően ellenállási góccokat szerveznek” – magyarázta Benkő Levente, hozzátéve, hogy emellett a már hazatért, egykori magyar honvédek is hadifoglyoknak tekintették, és őket internálták.

Murádin János emlékeztetett, hogy a Szovjetunió az újjáépítéshez használta a foglyokat, fakitermelésre, vasúthálózat helyrehozására, hídépítésre, bányamunkára és városok felépítésére. Szerinte a legrosszabb körülmények a bányákban uralkodtak, a sarkvidéken túli aranybányáknál például 86,4 százalékos volt a halálzási arány, tehát nagyjából átlagosan három hónapig élt egy fogoly.

A szakértő szerint a túlélés szempontjából nagyon sok függött attól, hogy hova került a fogoly, és az is fontos volt, hogy miként viszonyult a helyi lágerparancsnok a rabokhoz. Szavai szerint a Kolozsvárról elhurcolt ötezer – 14 és 70 év közötti – magyar férfi és fiú többségét az Ural hegységbe küldték, a „sors fintoraként” pont a magyar őshazába, Baskíriába, fakitermelésre. A visszaemlékezések szerint három köbméter fát kellett ahhoz kitermelniük, hogy vacsorát kaphassanak, és vannak olyan dokumentumok is, ahol azt említik, hogy olyan hideg volt, hogy „egyszerűen nem fogta a

fát a fejsze”, lehetetlent kértek a foglyoktól.

A helyén kezeli-e a kollektív emlékezet ezt az időszakot?

Benkő Levente úgy vélte, a magyar társadalom tekintélyes része a helyén kezeli ezt az eseményt, viszont van egy olyan réteg is, aki felületesen viszonyul a történetekhez. „Rengeteg az adósságunk. Az nem lehet, hogy 2021-ben a magyar tankönyvekben nem szerepel ez a történet. Az nem lehet, hogy Romániában egy betű sincs erről, és ha már erről beszélünk, akkor az sem jó, hogy az ’56-os forradalom vérbefojtását követő megtorlásról Romániában a tankönyvben semmi sincs” – mondta.

Murádin János szerint a kérdésnek közkinccsé kellene válnia, és a társadalomban konszenzust kell elérnünk, hogy ezek az események „ne kérdőjeleződjenek meg”. Mint fogalmazott, Erdélyben 25 ezer magyar civilt és 20 ezer katonát ejtettek foglyul, így sokaknak a családjukban van ez a történet. Szerinte, amit tehetünk, az az, hogy megbecsüljük az emlékműveinket, vigyázunk rájuk és évente megemlékezést tartunk.

Jelenet az Örök tél című filmből. (Forrás: oroktel.hu)

„Az emlékművek megvannak, csak élettellel kell megtölteni azokat, mert ha nem, egy hideg kő marad. Elsősorban a fiatalokat kell megfognunk, ezért örvendünk, hogy Szász Attila filmjét most levetíthetjük. Ezt a filmet úgy kell nézni, hogy nem egy ember történetéről szól, hanem több magyar vagy német asszony történetét összedolgozták és ebben egy közösség tragédiáját kell látnunk” – mondta Murádin János. --- *Lőrincz Anna* /Forrás: <https://www.maszol.ro> -2021 február 26/

Via Dolorosa

Esőt sírt az ég is
S megtépte lombtalan fáit
Kaddist mormolva a szél
Lelkem Golgota hegyén

Restek

A via Dolorosa szaggatta
Mezítlábas talpam csonkig
Tövíses rózsák lepték
Milljom fájó égető
áldozatul

Az ecetet nyeltem
Fulladó véres kereszten
S törként meredtek rám
Vétkes vádló opálos
szemek

“Eli, eli!” zengett a lelkem
Nem hagytál itt engem
S Fel sem vettél
Hisz mindig itt voltál
Velem

Gaal voltam a kínra
Harminc ezüst kinya
Örökre ennyit értek
Átkosan lehulló cinkos
hitetlenek

Peleskei Bíró Juli

Apokalipszis. Hollandul közölt naplójegyzetek. Száz éve szabadult az orosz hadifogság poklából Nagy Kálmán segédlelkész

Kereken negyven évvel ezelőtt másolta le nekem Urbán Ákos a „De Hongaarsche Heraut” évfolyamait. Ez a kútffő, mintegy az 1922 és 1927 közötti magyar-holland egyházi kapcsolatok gyűjteménye, ma is elérhető a Vrije Universiteit könyvtárában. Az 1924-es augusztusi számban olvashatjuk a halál torkából többször is megmenekült lelkész oroszországi szenvedéseinek a történetét aki 1921 nyarán térhetett vissza a hazájába.

Nagy Kálmán több mint hat évet töltött hadifogságban, egyszer, alaptalanul, bizonyítási kényszerből, halálra ítélte egy cseh hadbíróság (lásd Takács Gyula: Krasnojarszk, 1919. augusztus 1-2, in: http://acta.bibl.u-szeged.hu/29978/1/kek_018_019_165-175.pdf .) Váratlan közbenjárója a svéd Elsa Brändström volt, ő „Szibéria mentőangyala”, az ő nevét is illik megtanulnunk. Akkoriban úgy tudták, hogy 1920-ban még 120.000 magyar hadifogoly synlódott Szibériában és 40.000 körüli volt a számuk Turkesztánban.

Miközben erőltetett menetben temette honfitársait,

Nagy Kálmán kétszer vészelte át a tifuszos járványt. Annak is tanúja volt, hogy a 6500 magyar hadifogoly táborának minden élelmiszerét és gyógyszerét elkobozta a vörösök katonasága. Hasábokként rakták a halottakból rögtönzött kerítéseket és halmokat, leírni is rettenetes. Ekkor esett meg a szíve a magyar szenvedők sorsán annak a kegyes pravoszláv nővérnek, aki eladta a vagyonát és azon élelmiszert vásárolt, sokak életét mentve. A magyar katonák hazatérése a magyar kormány és a szovjet vezetés közötti 1921-es fogolycsere egyezmény nyomán vált lehetségessé.

Nagy Kálmánt 1924-ben már a fogtői parókián találjuk, ahol segédlelkészi minőségben szolgál és szervezi a kalocsai református gyülekezetet, a következő évben immár Kalocsa rendes lelkésze.

A „Hongaarsche Heraut” hasábjain a Nagy Kálmán hadinaplójából, fogságának feljegyzéseiből Sebestyén Jenő vagy valamelyik hollandul tudó munkatársa közölte a három oldalnyi kivonatot két részletben az orosz üdvállamról: „Uit den Russischen Heilstaat” címmel. --- A napló további sorsára nincs rálátásunk, hollétéről az unokás sem tudnak, sőt ezt a holland közlést sem ismerik. Amit viszont örömmel közölhetünk az olvasókkal az nem más, mint a Nagy Kálmán fiával, Nagy Kálmán volt karcagi esperessel készült rádióinterjú. *Az alábbiakban mi csak a reánk vonatkozó részletet közöljük. A 2007. szeptember 2-án, az Európa Rádió „Életutak” című műsorában a Hajdu családdal Kissné Veres Viktória beszélgetett.*

Nagy Kálmán: „Nyugdíjas református lelkész vagyok. Istennek legyen hála úgy emlékszem vissza a múltra, mint akinek a szívében mérhetetlen hálaadás van. Nővérekém említette édesapánk sorsát, útját. Ő Túrkevéen született, ős kun, aztán Karcagon élt a család. Nagymamámnak volt ott egy kis szatócs boltja, nagyapámnak pedig egy kicsike tanyája három kataszteri hold földdel. Ezt úgy kereste össze, hogy kubikos ember volt, tehát talicskás kun paraszt. Édesapámék heten voltak testvérek, két hét alatt 5 testvére halt meg, torokgyíkban. És az akkori Karcagi lelkész azt mondta nagyapámnak, hogy ez az Isten uja és ebből a fiúból nem koporsós asztalos inast kell csinálni, mert az volt akkor édesapám, hanem le kell érettségiztetni, aztán taníttatni. Úgy is volt, le is érettségizett jó apám. Talán a nevek mondanak valamit, ilyen osztálytársai voltak, hogy Dr. Gál László, Németh Gyula, közismertek a magyar művelődéstörténetben. Velük haláláig, illetve halálukig édesapámnak baráti kapcsolata volt. Leérettségizett, a tablóra nem került föl, mert nagyapámnak nem volt annyi pénze, hogy a fényképet ki-

fizessen, lemaradt. Elkerült Kolozsvárra, nyolc koronával a zsebében, hogy szeretné a teológiát elvégezni. Nagy Károly, akkori Kolozsvári püspök, azt mondta, hogy meglátjuk öcsém, hogy milyen fából van faragva. És nem sokkal később magán tanítványokat szerzett neki. Akkoriban volt fiatal professzor Kolozsváron, Dr. Ravasz László és Dr. Révész Imre. Ravasz Lászlónak volt egy lánya, úgy hívták, hogy Boriska, Ravasz Boriska néni. Édesapám latinból őt korrepetálta. És a sors fintora az, hogy ez a Ravasz Boriska néni lett a Baár-Madasba a latin tanárnő, Évike nőveremnek tanárnője volt. Jött az első világháború, édesapámat elsodorta. Kolozskarán volt ő akkor kirendelt lelkész, helyettes lelkész, onnan vitte el a háború szele. Kapott 75 hónap tanulmányi utat, mint hadifogoly. Vlagyivosztk, Krasznarajszk voltak a tanulmányi út állomásai. Lényeg az, hogy hat és negyed esztendő után nagyon zűrös módon került haza. Először Budapesten, a Valéria telepen szolgált, Ravasz László oda rendelte ki. Aztán Kalocsára, ahol megszervezte a református egyházat a nagy érsekségi palota tövébe, onnan hívta meg az Érsekszanádi gyülekezetet. Áldassék az ő nevük is. Korábban már ők ismerték egymást édesanyámmal, sok minden nehéz körülmény volt közbe, de Isten teljesedésbe vihette az ügyük szándékát, megesküdtek és aztán megszülethettünk az Úr kegyelméből mi is. Boldog gyermekéveink voltak. Hogy édesapám, mint ember, és mint lekipásztör milyen volt, arról az érsekszanádiak még ma is regéket mesélhetnek. Onnan egyetlen egy embert el nem vittek az oroszok, egyetlen egy házat meg nem háborítottak a frontlógók és hogy a jóvátételkor nem a falu fizetett, hanem a Vörös Hadsereg elismerte, hogy ők tartoznak a falunak, az mind annak a törekeny kis sárga görbe botos öregembernek volt az érdeme. A nővérkém elmondta, hogy Pestre kerültünk gimnáziumba, Baján érettségiztünk végül is, mert az állam elvette az akkori református egyházi iskolákat. Debrecenbe végeztem, szép szolgálati út van mögöttem. Én csak hálával tudok emlékezni akár a Debreceni kistemplomi segédlelkészi időmre, akár a Talpai kápláni időre. Különösképpen pedig nagyon boldog emlékeim fűződnek Ilkhez, ez egy kicsi gyülekezet Vásárosnamény mellett, oda vihetttem el drága feleségemet, akivel most már Istennek hála 1961 óta boldogítjuk egymást. Oda születtek a fiaim, Kálmán és Zsolt. Mind a kettőből lekipásztör lett. Kálmán fiam Kunhegyesen, Zsolt fiam Biharkezesen. Én 2003. január eggyel letettem az esperesi tisztelet, órá ugyanezzel a dátummal ráruházták a Bihar egyházmegyében. Őneki a felesége szintén lelkész és Kálmán fiam nagy lány Sáríka, aki Isten kegyelméből és a tanári kar jóindulatából bizonyára leérettségizik a következő tanév végén, teológiára készül. Tovább-

viszi ő is ezt az örökséget. Családon belül olyan nevek voltak, mint Dr. Sebestyén Jenő, Budapesti teológiai tanár. Hosszú időn keresztül ő egy szándékosan és erőszakkal félre tett teológus volt, a magyar kálvinizmus atyjának nevezik. Testvére volt Sebestyén Andor kelenföldi lelkész.” --- Nagy Kálmán adatait keresve, egy közgyűlési jegyzőkönyvben azt olvastuk, hogy érsekcsanádi lelkipásztor volt, amikor felszentelték, 1929 május 23-án. Jóllehet az iratokat és az eljárást nem ismerjük, de úgy tűnik, hogy őt 1951-ben erőszakosan nyugdíjazta a solti egyházmegye, hogy a karcagiak ne hívassák meg az elpusztított Papp Béla lelkipásztor helyére. (Nagy Kálmán kiskunhalasi esperes szíves közlése, ő az 1888-ban született hadifogoly tábori lelkész unokája.) Nyugdíjas lelkészként, azért hogy lakása is legyen a nagy nyomorúság idején, - pro Deo- tovább szolgált egy nehezen elérhető, a szerb határszélhez közeli faluban, Katymáron. Felesége, Sebestyén Éva, ott hunyt el 1956 karácsony estéjén, december 24-én. Legidősebb Nagy Kálmán a sajóvárkonyi temetőben nyugszik. Emlékezetük legyen áldott! Nagy Kálmán tábori papként így szerepelt száz éve a hadifoglyok névsorában:”Nagy Kálmán ref.segédlelkész, a cs. és kir. 68. gy. ezredben”. A kutatást folytatjuk. Hősi életük, helytállásuk példaképpül szolgál. /Forrás: https://mtda.hu/books/grob_imre_het_ev_sziberiaban_Optimized.pdf p.333 --- https://library.hungaricana.hu/hu/view/ReformatusJegyzokonyvek_Egyhazkerulet_Dunamelleki_1929/?pg=44&layout=s / Dr.Hermán M.János

A madéfalvi veszedelem emlékére

Olt folyó balladája

Uram én Is-tenem
Ugyan mi lelt-en-gem
Mádéfalvi barnalegény
Bé-ug-rott az Olt-ba

Oltfo-lyó Olt fo-lyó
Ejde gonosz fo-lyó
Elvetteda barnalegényt
Elsodortad Kökösfelé
Nőül akart ve-nni

Olt fo-lyó Olt fo-lyó
Te fe-kete holl-ló
Elvetteda legényemet
Vájjad kimind kétszememet
Hogy le-gényt ne lás-sak

Elvetteda legényemet

Vájjad kimind kétszememet
Hogy le-gényt ne lás-sak

Sej márle-gényt nem lá-tok
Napnyug-tát-sem lá-tok
Átkozott le-gyenkerésem
S vele az e-gészéletem
Sodorj engem á-tok

Átkozott le-gyenkerésem
S vele az e-gészéletem
Sodorj engem á-tok

Handó Gergő

Riasztó szórványosodás Nagyenyeden – Sándor Botond unitárius lelkipásztor 38 évnyi szolgálat tapasztalatairól

Sándor Botond unitárius lelkész 38 évnyi nagyenyedi szolgálat után a napokban megy nyugdíjba. Életútja szorosan kötődik Dél-Erdély egykori magyar központjához, Nagyenyedhez, ahol az elmúlt évtizedekben a magyar közösség rohamos fogyásnak indult. A lelkipásztorral a közösségépítésről és a szórványsors kihívásairól beszélgettünk.

– Emlékszik még arra, hogy mi fogadta 38 évvel ezelőtt Nagyenyeden a Székelyföldről érkezett lelkipásztort?

– Már ideérkezésünk kalandos volt. Előző parókiámról, Székelymuzsnáról traktoros utánfutóval szállítottuk a dolgainkat Erkedre, és bepakoltuk a bérelt vagonba. Nagyenyedig a 150 kilométeres távot a vagon egy hét alatt tette meg, mert ide-oda csatolták. Amikor végül megérkezett, kiderült, hogy nem találunk járművet, amivel az állomásról a parókiáig lehetne szállítani a bútrokat. Az egyház számára nem adtak teherkocsit, vagy azt kérték, hogy biztosítsuk a szállításhoz szükséges benzint, amivel nem rendelkezünk. Végül a helyzet úgy oldódott meg, hogy egykori gondnokom ismerte a sofőriskola mesterét. Megegyeztünk, hogy a gyakorlatozó diákok teherkocsival vállalnak egy-egy fuvart a bútorainkkal. De ez csak a „logisztikai” rész volt, mert amikor beléptünk a parókiára, kiderült, hogy lakhatatlan. Több hónapnyi kemény munkámba került, amíg padlót cseréltünk, megjavítottuk és lefestettük az ajtókat és ablakokat. Nem volt gazdája semminek: a templom- és a parókia udvara inkább hasonlított egy elhagyott bozóttengerhez, mint

egy városi portához.

– Székelyföldi lelkészként másra számított?

– Annak ellenére, hogy mindig otthon éreztem magam Nagyenyeden – édesapám Torockószentgyörgyön szolgált, én a Bethlen Gábor Kollégiumba jártam –, amikor eljöttünk Székelymuzsnáról, mondtam a feleségemnek, hogy nem fogjuk megtalálni az ottani híveket. Székelyföldön egy nagy családként éltünk: bármi történt az egyház körül, mindig jöttek az emberek segídezni. De ez kölcsönös volt. A férfiak építkezéseken dolgoztak, így az otthoni munka jórészt az asszonyokra maradt. Természetes volt, hogyha kimentek a mezőre, szóltak a papnak, nézzen be az állatokra, tegyen eléjük eleséget és itassa meg. Nem voltam nyakendős pap: ha valakinek segíteni kellett, mindig szívesen tettem. Gyerekkorom óta így éltem meg a közösségi együttlétet. Nagyenyeden ez másként alakult, és időbe telt, amíg sikerült kiépíteni azt a fajta közösségi életet, ami a székelyföldi lelkési munkámra emlékeztetett. Az emberek ismertek, ezért is hívtak meg egyhangúan az enyedi gyülekezetbe az előző lelkész távozása után. A Ceaușescu-rendszer utolsó hét esztendeje nagyon nehéz időszak volt. Nemcsak azért, mert az üzletekben semmiféle élelmiszert nem lehetett kapni, hanem anyagilag olyan helyzetben vergődött az egyházközség, hogy a fizetésemet sem tudtam felvenni. Egyértelmű volt: ha itt akarok maradni, akkor siránkozással semmire nem megyünk. Elvállaltam ingyen a kántori állást, és a felségemmel a templomgondozást, hogy végre kialakuljon valami. A szószékről hirdetem az ígét, harangoztam, takarítottuk a templomot, irtottuk a gatz, építkeztünk, kevertem a maltert az építkezéshez...

– Egy fiatal lelkipásztor számára ezek valószínűleg már nehezen elképzelhető dolgok. A pap elsődleges feladata ugyanakkor a közösségépítés. Ez Nagyenyeden hogyan sikerült?

– A magyar történelemben Nagyenyed a dél-erdélyi magyarság legfontosabb központja volt, a 19. század végéig az erdélyi protestáns lelkészképzés centruma is egyben. És nemcsak Trianonig számított virágzó magyar városnak, hanem jóval azután is. Az 1920-as és 30-as években sok székelyföldi értelmiségi telepedett ide. A kollégium tanári kara, a börtön alkalmazotti gárdája, sőt a helyi rendőrség emberállománya is jórészt magyar volt: az 1960-as évek végéig Nagyenyed többségében magyar városnak számított, amibe kollégiumi diákként még belekóstolhattam. Emlékszem, a kolozsvári és a marosvásárhelyi színház vendéglőadásaira: rendszerint két előadást tartottak, annyi érdeklődő váltott jegyet. A magyar közösségi életnek

tehát igen komoly hagyományai voltak, ami derékbe tört. Ceaușescu iparosítási politikájával a hetvenes években gyakorlatilag egyik napról a másikra megtörtént a lakosságcsere. Diákkoromban még volt olyan időszak, amikor alig lehetett román szót hallani, de mire érettségiztem, már alig beszéltek magyarul az utcán. Ezt a gyors változást én is megéltem. A románság a távolabbi falvakból, a Mócvidékről költözött be az újonnan épített tömbházlakásokba, a környékbeli magyar falvakból – Torockó, Torockószentgyörgy, Szentkirály, Csombord, Magyarlapád, stb. – a munkaerő naponta ingázott, tehát arányaiban jóval kevesebb magyar telepedett le Nagyenyeden, mint román. Mire lelkészként idekerültem, és elkezdtem feltérképezni a gyülekezetet, már román tengerben keresgéltem. Előzőm egy listát hagyott hátra az egyházközség tagjairól, de címetek nem találtam, így elkezdtem házról házra, tömbházlakásokra járni, hogy kiderítsem, ki hol lakik. Tizenöt évvel korábban nyilván teljesen másként alakult volna a közösségépítés.

– A nagyenyedi unitárius gyülekezet is kiöregedett egyházközség, ahol Dél-Erdély más településeire hasonlóan a lelkész temet, és ritkán keresztele. Milyen volt ez négy évtizeddel ezelőtt?

– A Bethlen-kollégiumban a nyolcvanas években párhuzamos magyar osztályok működtek, manapság a kis osztályok létszáma csak nagy nehézségek árán jön össze. Száz unitárius gyereknek osztottunk akkoriban karácsonyi csomagot. Ma sem tudom, hogyan jött ez össze, hiszen semmit nem lehetett kapni a kereskedelembe. Egy papírzacskót is nehéz volt beszerezni, amibe belepakoltunk néhány édességet, hogy meglepjük őket. Vallásórákon az imaterem megtelt gyerekekkel, pedig a rendszer emberei tiltották. Ha a pap szombat délutánra hívta a gyerekeket, akkor a párttitkár rászólt az iskolára, hogy arra az időszakra a tanárok és tanítók szervezzenek más foglalkozást. A gyerekek sokszor mégis hozzám jöttek. A gyülekezetnek 38 évvel ezelőtt négyszáz fölötti létszáma volt, ma 190, azaz kevesebb, mint a fele. A kilencvenes évek elején úgy tűnt, nincs lényeges fogyás. Végig én vállaltam a kollégium unitárius vallásoktatását. A rendszerváltás utáni években az 1–4. osztályban 30–35 unitárius kisdíakom volt, és a líceumi osztályokban több, mert a nagyobb diákok a környékbeli unitárius falvakból, illetve Aranyosszékről is itt tanultak. Ez a helyzet 30 év alatt teljesen megváltozott. Tavaly, amikor visszavonultam az iskolai vallásoktatásból, az elemi osztályokban három unitárius kisdíakom tanult, az 5–8-ban pedig kettő... A temetések és a keresztelesek adatainak ismeretében azonban ez nem meglepő, hiszen 2019-ben tizenkét személyt temettem, tavaly pedig hatot, és mindkét évben egy-

egy keresztelésre került sor. Temető papként megyek nyugdíjba.

– Magyar állami támogatással új óvoda és bölcsőde indult Nagyenyeden. Ezek a gesztusok mennyire tudnak változtatni a lesújtó demográfiai helyzeten?

– A demográfiai helyzetünk alakulását illetően nem vagyok optimista. Azoknak a fiataloknak, akik még itt maradtak, az óvoda fontos gesztus, de akik kitelepedtek Angliába, Németországba, Ausztriába, Olaszországba és sok más nyugat-európai országba, már nem fognak visszatérni. Nagyenyed rendszerváltás előtti ipara felszámolódott – a vasgár csődje után mintegy tízezer ember került az utcára az enyediék és a környező falvak lakói közül. Aki itt él, ingázik más településekre dolgozni. A fiatalok számára nem vonzóak a kis fizetések. Aki nem külföldre megy, az Kolozsvárra vagy más nagyvárosba költözik, ahol jobbak az elhelyezkedési lehetőségek. Nem tudjuk, hogy a helyi magyarság számára mi a kiút. Sokszor beszélgetünk erről a helyi emberekkel. Mindenki elmondja a véleményét, de „világmegváltó recept” nincs. A képlet egyszerű: ha nem maradnak helyben élő fiatal családok, akkor nem születik gyerek, és gyerek nélkül nincs jövő.

– Szokott magyar fiatalokat esketni Nagyenyeden?

– Ritkán. Aki itthon marad, az inkább vegyesházasságban keresi a boldogulását. Ha közelebbről ismerem, akkor őszintén elmondom a véleményem, hogy mi vár rá az ilyen kapcsolatban. Rengeteg a rossz példa. A román házastárs szinte soha nem tanul meg magyarul, és a magyar fél lassan beleolvad a román környezetbe. Keveseknek sikerül kilépni ebből. Volt egy eset, amikor a magyar anyuka hosszú évekkel ezelőtt elvált a férjétől, mert az megtiltotta neki, hogy a gyerekekkel magyarul beszéljen. Magához vette a kicsit, és később nálam keresztelte meg, itt is konfirmált. Ma a fia Kolozsváron él, az egyetemen tanít magyar diákokat, és magyar családja van. Őt az édesanyja mentette meg, de az ilyen példa ritka, mint a fehér holló. A román–magyar vegyesházasságból származó gyermekeket eleve ortodoxnak keresztelik, onnantól fogva pedig egyértelmű, mivé válik.

– Nagyenyeden az unitárius gyülekezet a legkisebb. Milyen az együttműködés a református és a katolikus közösségekkel?

– Nagyon jó! A közösségi rendezvényeket összefogással hozzuk tető alá. Ebbe most beleszólt a pandémia, de például tavaly januárban még közösen emlékeztünk meg az 1849 januárjában Axente Sever és Simion Prodan pópák vezetésével legyilkolt mintegy ezer nagyenyedi magyarról. Ez a tragikus esemény a rendszerváltás óta minden évben közös istentiszteletre hívja Nagyenyed magyarságát, ilyenkor koszorúzzuk meg az emléktáblát. A megemlékezésekre rendszerint eljön a román polgármester is. Többször beszélgettünk vele erről a szomorú történetről. Nyilván a román utókor számára is ez kényelmetlen esemény. Gesztusértékűnek tartom, hogy közösségi gyászunkban ma már ők is osztoznak. Tudják, hogy erre a szörnyű történetre 172 év után sincs magyarázat. De nemcsak gyászban, hanem más közösségi rendezvényeken is találkozunk a nagyenyedi magyarsággal. Igaz, sokkal kisebb lelkesedéssel, mint például 40–50 évvel ezelőtt, amikor egy-egy előadásra akkora tömeg gyűlt össze, hogy nem férünk el a teremben.

– Ön régi lelkészi család sarja. Mennyire volt természetes, hogy édesapja példáját követve a hetvenes években a teológiára iratkozik?

– Történész és levéltáros fiam éppen most dolgozik a Sándor-családfa összeállításán. Bizonyosan tudjuk, hogy az 1600 évektől 11 lelkész élt az családban, az első az 1600-as években szolgált. Érdekes módon azonban többen úgy kerültek erre a pályára, hogy eredetileg mást akartak. Édesapám orvosnak készült, de a két világháború között heten voltak testvérek, és egy székelyföldi faluban nehéz lett volna előteremteni az iskoláztatás költségeit, így a teológia mellett döntött. Én biológus szerettem volna lenni. Gyerekkorom óta a növény- és állatvilág megszállottja vagyok: ma is úgy ismerem az élőlények latin neveit, mint egy hivatásos szakember. Amikor 1974-ben felvételizni készültem, szóltak, hogy esélyem sincs. Édesapámat figyelte a Szekuritáté az 1956-os események miatt, vastag dosszié készült rólunk. A katonaságban az egyik tiszt elmondta, hogy mit írunk rólunk, úgyhogy esélytelen lett volna a teológián kívül más szakra iratkozni. Mivel fejből ismertem a bibliai történeteket és az énekeskönyvet, a teológiára való felvételi könnyen ment. Hamar megszerettem a papi hivatást, annak ellenére, hogy a kommunista rendszer titkosszolgálatára nemcsak az apám, hanem az én lépéseimet is figyelte. Ha magyarországi vendég érkezett, másnap mindig behívtak a Szekuritátéra faggatni. Még belegondolni is szörnyű a kommunista rendszer működésébe, nem-hogy évtizedekig átélje az ember...

– Mire emlékezik legszívesebben ebből a 38 évnyi nagyenyedi szolgálatából?

– Lelkészi beiktatómon Pál apostol szavaival fogalmaztam meg célkitűzéseimet: arra törekszem, hogy a lelkiismeretem tiszta legyen Isten és ember előtt. Úgy érzem, ez teljesült, és ezért hálás vagyok. Sok mindent építettünk a gyülekezetben – többek között a 16. században Nagyenyeden született Enyedi György püspök tiszteletére egy tanácstermet és kopjafát avattunk –, de legszívesebben az évi rendszerességgel megejtett családlátogatásokra emlékszem. 38 év alatt ezek csak kétszer maradtak el: 1990-ben, amikor súlyos beteg voltam, és tavaly a pandémia idején. Ez nehéz műfaj a lelkeszek számára, én mégis nagy szeretettel vállaltam, mert ilyenkor lehet lelkileg igazán közel kerülni a gyülekezet tagjaihoz. Nem minden családban sikerült, de a többség szívesen fogadott. A gyülekezetépítés egyik igen fontos momentuma volt ez Nagyenyeden is.

Makkay József (Forrás erdelyinaplo.ro)

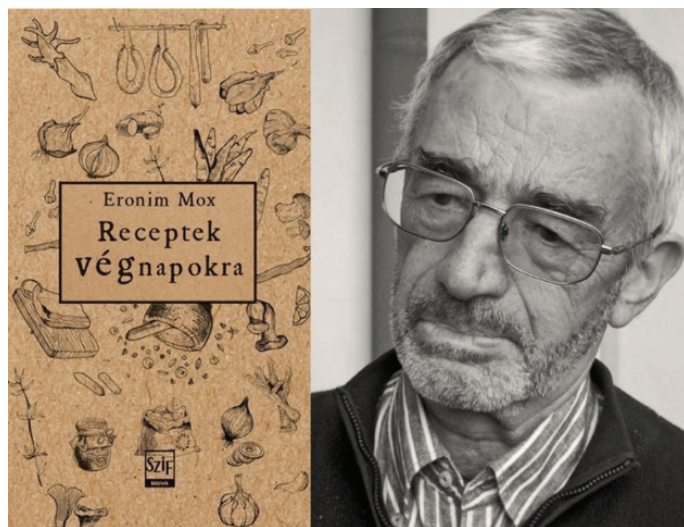
Tisztelgés Bodor Ádám 85. születésnapjára

A kolozsvári születésű Kossuth-díjas író, aki olyan kultikus regények szerzője, mint a Sinistra körzet, Az érsek látogatása, a Verhovina madarai, 35 szerző közöinti február 22-i születésnapja alkalmából.

A Receptek végnapokra című kiadványban a szerzők Bodor Ádámnak a Verhovina madarai című kötetében szereplő Eroxim Mox fiktív szakácskönyvét idézik meg – közölte a kiadó, a magyarországi Szépirodalmi Figyelő. A receptes meséket tartalmazó, illusztrált antológia különleges gyűjtemény, amely Bodor Ádám írásművészete előtt tisztelgő mesés recepteket vagy receptes meséket sorakoztat fel.

Bodor Ádám abszurd stíluselemekkel átszőtt, a kortárs magyar irodalmat gyarapító szépírói életművét több ízben rangos díjakkal ismerték el. 2019-ben vehette át a Nemzet Művésze díjat. Akkor az író úgy fogalmazott, köszöni a sorsnak, amiért Erdélyben született, és élte le élete felét, mert ez a természeti, történelmi, etnikai és kulturális sokszínűségéről ismert vidék rengeteget adott számára. „A prózai szövegben egy kicsivel több van, mint amennyit az egyes szavak hordoznak, és ha ezekből a tudósításokból kicsit elveszünk, talán még több lesz. A keletkezett üres teret kitölti valami más, az olvasó képzeletéből. Azzal, hogy valamit elhallgatok, éppen hogy elárulok valami mást, fontosat, titokzatosat. Emlékeztet ez némileg a mű-

vészi filmek avatott vágásmódjára, de még inkább az álom természetére, „kihagyásos szerkezetére” – olvasható az írótól A börtön szaga – Válaszok Balla Zsófia kérdéseire című könyvben.

Bodor Ádám 1936. február 22-én született Kolozsváron. Apja, Bodor Bertalan banki tisztviselő volt, akit 1950-ben a Márton Áron katolikus püspök elleni koncepció perben öt év börtönre ítélték. Bodor Ádámot 16 éves korában szintén elítélték, mivel kommunista-ellenes röplapokat terjesztett. 1952–1954 között a szamosújvári börtönben ült. Szabadulása után egy évig gyári munkásként dolgozott, majd 1955–1960 között a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben tanult. 1960-tól az Erdélyi Református Egyházkerület levéltárában, majd 1964-től egy másoló-fordító irodában dolgozott. Egy évvel később, 1965-ben publikálta első novelláját a kolozsvári Utunk című folyóiratban, négy évvel később első novelláskötete is megjelent A tanú címmel. 1968 óta szabadfoglalkozású író. 1970–1975 között a Román Írószövetség tagja. 1982-ben Magyarországra települt. 1984-től 1988-ig lektor a Magvető Könyvkiadóban, majd ugyanitt szerkesztő. Magyarországon publikálta az Eufrátesz Babilonnál című novelláskötetét, 1991-ben nyerte meg a később megjelent Sinistra körzet című kötetének egyik történetével a Holmi novellapályázatát. Művei megjelentek román, angol, német, francia, norvég, dán, olasz, lengyel, bolgár, szerb, horvát, szlovák, észt nyelven is. *Kiss Judit / Forrás: <https://kronikaonline.ro/kultura/tisztelges-bodor-adam-irasmuveszete-elott-erdelyi-szerzok-is-kozolnek-a-szulinalpi-kotetben/>*

**„A nyomorúságnak mindig van arca” ---
– Makkai Péter munkaügyi államtitkár a szociális hálóról, a barikád két oldaláról**

„Nemrég még én is úgy éreztem, a barikád két oldalán állunk: a civilek és az állam. Most már úgy látom, a barikád másik oldalán a nyomorúság áll, a feladatunk ezt felszámolni” – vallja a munkaügyi

államtitkárnak kinevezett Makkai Péter János református lelkész. Közölte, a civil szférát is be akarja vonni a szociális problémák rendezésébe.

• Fotó: Erdély Bálint Előd

Az állami költségvetés hatalmas hányadát fordítják szociális juttatásokra, szolgáltatásokra, Romániában ötmillió ember kap havonta valamilyen segítyt, negyven fölémelkedik a szociális juttatások száma, ám a rendszer mégsem elég hatékony – szögezte le a Krónika megkeresésére Makkai Péter, a munkaügyi minisztérium államtitkára. Az RMDSZ javaslatára nemrég kinevezett tisztségviselő a háromszéki Árkoson szolgált református lelkészként, a sepsiszentgyörgyi Diakónia Keresztyén Alapítvány fogyatékkal élők, gyermekjóléti és családsegítő ágazatának igazgatója. Nevéhez fűződik az Írisz Ház – fogyatékkal élők számára létrehozott intézményrendszer –, a nappali foglalkoztató, védett műhelyek, speciális munkaközvetítő iroda, szociális vállalkozások, védett lakás, számos, fogyatékkal élők társadalmi elfogadását elősegítő helyi és nemzetközi rendezvény, valamint a Kovászna megyei, nehéz sorsú gyermekek délutáni oktatását és támogatását szolgáló programok kiépítése. Makkai Péter szemléletváltást sürget, hogy az esélytelenekre, a kiszolgáltatottakra rejtett erőforrásként tekintsenek.

Az elmúlt időszak tapasztalatai kapcsán lapunk érdeklődésére kifejtette, a Raluca Turcan munkaügyi miniszterrel való egyeztetés során megfogalmazódtak a feladatok, hogy a szociális juttatások, szolgáltatások minél hatékonyabbak lehessenek. Fel kell mérni, hol tartunk, ötmillióan részesülnek valamilyen segélyben.

Ez hatalmas szám. Meg kell nézni, kik vannak a számok mögött, a nyomorúságnak mindig arca van, mindenkinek más a nehézsége és szükséglete” – részletezte az államtitkár. Makkai Péter szemléletváltást sürget, hogy az esélytelenekre, a kiszolgáltatottakra a társadalom ne teherként, hanem rejtett erőforrásként tekintsenek. Például a fogyatékkal élőknek olyan támogatást nyújtsanak, hogy a képességeik megerősödjének, ne ellátottak, hanem a társadalom hasznos tagjai legyenek. „Nem egyéni, hanem a hálózati beavatkozás lehet eredményes” – szögezte le az államtitkár, aki szerint nem egyedül a fogyatékkal élőt, hanem a családot kell szolgáltatásokkal segíteni. A szakember úgy látja, a miniszter is elkötelezett, hogy átvizsgálják a támogatási rendszereket, ne pénzben, hanem rendszerben gondolkodjanak, a támogatást szociális szolgáltatási csomagokban juttassák el a rászorulóknak. Erre példa, hogy központi és helyi összefogással meg lehetne oldani a délutáni oktatást, amit eddig helyenként az önkormányzatok, a civil szféra biztosított. „Ha a szociális támogatások egy részét erre csatornázzák be, akkor rengeteg gyerek számára biztosítani lehet a felzárkóztatást, a meleg ebédet, és ez az egész családnak segítség. Ezt a programot össze kell hangolni az oktatási minisztériummal, vannak nagyon jó példák, a civil szervezetek évek óta nyújtanak ilyen szolgáltatást” – mutatott rá az államtitkár.

A civil szférából érkező Makkai Péter számít a civilekre, mint mondta, eddig az állam nem tekintette komoly partnernek, magukra hagyta őket, közben külföldi támogatásokból hatalmas összegeket hoztak az országba, és vállalták a szociális szolgáltatásokat. Sokat alkalmazkodtak, ha az állam egy meggondolatlan törvénnyel „beletenyert” az életükbe, de közben közülük sokan el is bizonytalanodtak, abbahagyták. Az államtitkár széles körű konzultációt tervez, hiszen – mint mondja – hatalmas tapasztalat gyűlt fel, a javaslatokat érdemes figyelembe venni a tervek kidolgozásánál. „Agytrösztöket (think tank) kell létrehozni, melyek többek között a fogyatékkal élők, a gyermekek, az idősgondozás, a bántalmazott anyák, a romakérdés területén segítik az államot a közpolitikák kidolgozásában. Egy héttel ezelőtt még én is úgy éreztem a barikád két oldalán állunk: a civilek és az állam. Most már úgy látom a barikád másik oldalán a nyomorúság áll, a feladatunk ezt felszámolni, olyan szociális hálót kialakítani, amely több embert tud megtartani” – mutatott rá Makkai Péter. Szerinte sürgős beavatkozásokra van szükség, nincs idő, a felméréssel párhuzamosan a beavatkozásokat is el kell indítani, hiszen különben újabb generációk nőnek fel, melyek viszik tovább a nehézséget.

Az államtitkár úgy véli a szociális kérdés elválaszthatatlan a munkától, a rászorulóknak elsősorban arra kell lehetőséget teremteni, hogy dolgozhassanak. **Bíró Blanka** (Forrás: <https://kronikaonline.ro/gazdasag/ba-nyomorusagnak-mindig-van-arcar-n-makkai-peter-munkaugyi-allamtitkar-a->

szocialis-halorol-a-barikad-ket-oldalarol)

A tizedik európai államban, Írországban is összegyűltek a Székely Nemzeti Tanács (SZNT) által a nemzeti régiók védelmében indított európai polgári kezdeményezésének sikeréhez szükséges aláírások

Mint ismert, a polgári kezdeményezést a 27 uniós tagország közül legalább hétből származó, legkevesebb 1 millió uniós polgárnak kell aláírásával támogatnia. A hét tagállam mindegyikében össze kell gyűjteni az adott országra vonatkozó minimálisan szükséges számú aláírást.

Február 7-ig a kötelező hét helyett kilenc uniós tagállamban érték el az aláírások számának kötelező alsó küszöbét, ennek ellenére folytatják a gyűjtést május 7-ig, jelentette be korábban Izsák Balázs, az SZNT elnöke. Erre a hosszabbításra a tagállami járványügyi intézkedések miatt volt lehetőség. --- – Meggyőződött minket az unió számtalan pontjáról áradó kérések tömege, amely a Signiteurope.com webes címeire érkezett. Annyi őshonos nemzeti kisebbség figyelt fel az ügyre, annyian kérik a folytatást, hogy felelőtlenség volna nemet mondani nekik – hangsúlyozta Pesty László. A kampányfőnök akkor a reményét fejezte ki, hogy ha még egy uniós tagállam aláírásait leteszik arra a bizonyos íróasztalra, megnövelik a kezdeményezés súlyát. Szavai szerint jól jöhet még ez, amikor terítékre kerül majd az ügy Brüsszelben. A munka hamar sikerre vezetett, öt nappal később Írország is befutott. Információink szerint az eredmény alakulásában nagy szerepe volt egy magyar nő ír férjének, aki több mint negyven helyi civil szervezetnek írt ír nyelven levelet, amiben az ügy támogatását kérte.

Steun dit initiatief door het formulier hieronder in te vullen:

<https://eci.ec.europa.eu/010/public/#/initiative>

In Memoriam

2020 dec. 24-én elhunyt nt.Paksy János nyugalmazott hollandiai lelkipásztor a haarlemi Kennemerhart/Overspaarne) otthonban. Tineke és Peter Ingwersen atyáinkfiai, intézkedtek a temetéséről, amelyre 2021 január 5-én került sor. Paksy János tiszteletes testvérünknek ez volt a választott Igéje: „Kezedre bízom lelkemet, te váltasz meg engem, Uram, igaz Isten!” (Ps. 31:6). –

A halotti kártya szövege:

En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen.

Johannes 17 : 3

In de zekerheid van het geloof en het verlangen te worden opgenomen in

hemelse eeuwigheid is overleden

János Paksy

Weduwnaar van Ans Paksy - Houtman

emeritus-predikant

Budapest, 28 mei 1929 Haarlem, 24 december 2020

- Aerdenhout, 28 december 2020

Datum begrafenis: op dinsdag 5 januari 2021 in Amsterdam.

Ds. Jan Post-Hospers temetése 2021 február 16-án

Az Ichtuskerk templomában (Colmschate, Deventer) búcsúztatták a 67 éves lelkipásztort.

Harmincöt éve a Kolozsvári Egyetemi Fokú Egységes Teológiai Intézetben folytatta postacademiai tanulmányait. Dr. Tőkés István professzornak volt az egyik tanítványa.--- Feleségével, Trijnie Plattje nagytiszteletű asszonnyal két esztendeig éltek a kommunista Romániában, ahol számos alkalommal segítettek gyógyszerrel és egyéb segédeszközzel a nyomorúság idején. - Az R.D. híradásában az alábbiakat olvastuk:” Ds. J. E. Post Hospers, emeritus predikant binnen de Protestantse Kerk in Nederland, is op 8 februari overleden.

Jan Evert Post Hospers werd geboren op 30 november 1953 in Nieuwlande. Hij studeerde theologie in Kampen en in Cluj, Roemenië. In 1985 werd hij gereformeerd predikant in Schagen. Daarna was hij als zendingspredikant werkzaam in Indonesië (1991). In 2001 werd hij toeruster voor het Regionaal Dienstencentrum Overijssel-Flevoland. Daarna was hij met name betrokken via Kerk in Actie bij het interreligieus overleg tussen christenen en moslims.

Overleg dat gestalte kreeg door het door hem mede opgerichte Overlegorgaan van Joden, Christenen en Moslims (OJCM). Ds. Post Hospers ging vorig jaar met emeritaat.”

Méltatói a közösségteremtő szolgálatának példás vonásaira emlékeztek. Erdély nevében is búcsút veszünk a mi szeretett barátunktól. Családjának sok erőt, vigasztalást kívánunk. Isten nyugtassa!

Als je achteromkijkt naar de 25 jaren, die we als Roemenië commissie hebben gehad en beleefd, zie je vriendschap, liefde, barmhartigheid, respect, verwondering en dankbaarheid

In 1995/1996 is door een vriendengroep uit de Gereformeerde Kerken te Zwolle, op advies van János en Hannie Herman- Mostert, contact gelegd met Ds. Bibza István in Cluj-Napoca voor financiële hulp met de bouw van een kerk. Later werd Ds. Bibza Gabor ons contact persoon.

In 1999 zijn 4 leden van deze Roemenië commissie voor het eerst per trein naar Roemenië afgereisd om de predikant en gemeenteleden persoonlijk te ontmoeten. Het was een bijzondere ontmoeting waarin we de liefde van God mochten ervaren.

De contacten zijn sindsdien gebleven en sterker geworden. Iederbezoekingen er meer commissieleden mee. De eerste jaren per trein, daarna een vlucht naar Boedapest en verder met de minibus. De laatste jaren vlogen we rechtstreeks naar Kolozsvár.

Ook zijn er de laatste jaren binnen de Roemenië Commissie gemeente leden gegaan en gekomen. De commissie telt nu 8 leden.

Vanuit deze commissie zijn er in de eerste jaren van het contact verschillende financiële acties op touw gezet: Ondersteuning bij de bouw van een nieuwe kerk.

Voedselpakketten en kleding werden ingezameld en verstuurd.

Er is thuiszorg door de kerk op touw gezet met 5 jaar lang een vast financieel bedrag ter ondersteuning van een verpleegster.

Onze financiële acties van de laatste jaren tot nu toe zijn:

- Kerkelijk breed wordt er geld ingezameld voor 400 voedselpakketten. De voedselpakketten worden nu gemaakt ter plekke en een groep gemeenteleden vanuit de Plantagekerk te Zwolle helpen hieraan mee in Kolozsvár
- In samenwerking met de Stadsbakker worden er oliebolletjes verkocht rond oudejaarsdag.
- Ieder jaar krijgen we d.m.v. donaties van gemeenteleden giften binnen.
- Jaarlijks worden er in 4 verschillende kerken via de diaconie collectes gehouden.

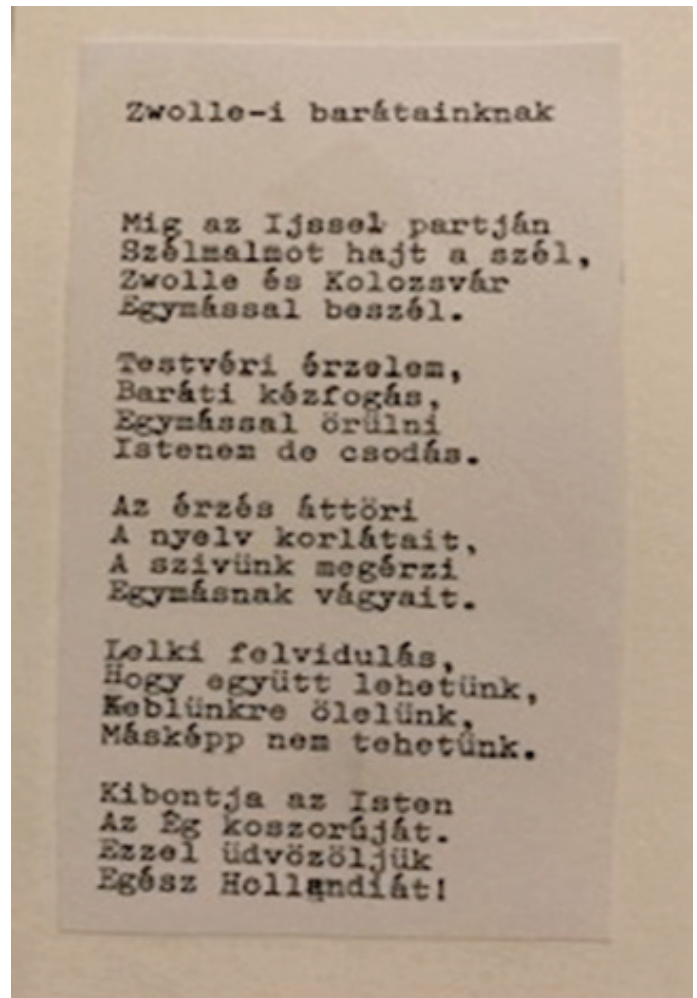
Wij richten ons de laatste jaren vooral op het thuiszorg project.

Dit bestaat uit: het salaris van de verpleegster, medicijnen, luiers enz. en de zorg voor de daklozen is inmiddels ook een vast onderdeel geworden. Mede met hulp van de studenten (theologie) uit Kolozsvár.

Ons contact gaat veel dieper dan de financiële steun. We vinden elkaar steeds weer in ons gezamenlijk geloof in God. We zijn meer dan vrienden voor elkaar geworden.

We ontvangen veel zegen en mogen dit ook weer uitdelen.

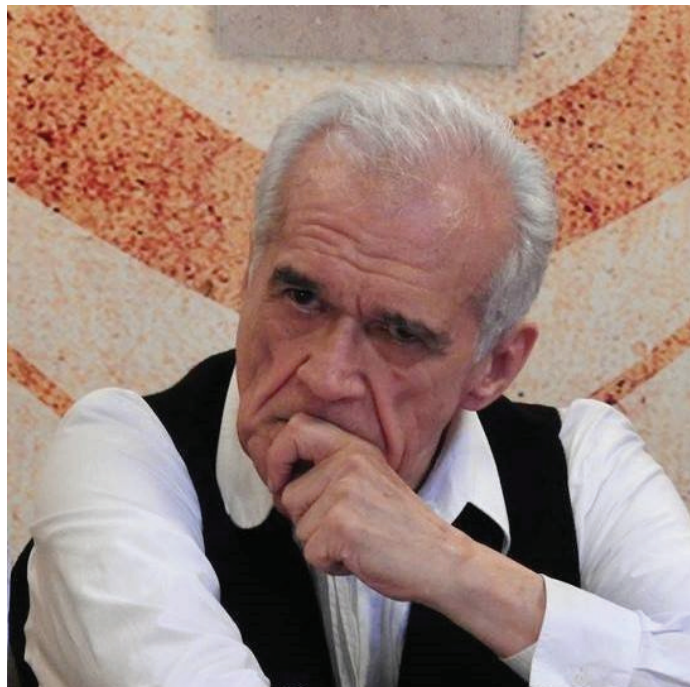

Een vriendelijke groet van de Roemenië Commissie
Zwolle Plantagekerk.

Rudy Bredewold, Henk-Johan Pierik, Enne Reitsema,
Vera Menezes, Johan en Kriszta Kaspers en Henk en
Janneke van der Ziel

Farkas Árpád emlékét is szívünkben hor- dozzuk

(Siménfalva, 1944. április 3. – Sepsiszentgyörgy,
2021. február 7.)

Orbán Viktor magyar miniszterelnök levélben fejezte ki részvétét a Farkas Árpád székelyföldi költő hozzátartozóinak. A levelet a Háromszék napilap közölte internetes oldalán, amelynek közel két évtizeden át Farkas Árpád volt a főszerkesztője. Ebben Orbán Viktor felidézte azt az ősi szokást, hogy zord időkben őrtüzeket gyújtottak az emberek, hogy lángjuknál összegyűljenek és felmelegedhessenek. „Farkas Árpád több évtizedes pályája során ilyen őrtüze lett Háromszéknek, Erdélynek és az egész magyarságnak. Konok, olt-hatatlan lánggal fénylő szövétnek-ember, aki a romániai diktatúra évtizedei alatt és a forradalom után sem fogadott el más rendet azon kívül, mint ami a magyar nyelvhez, a szülőföldhöz és az ősök útmutatásaihoz való ragaszkodás örök érvényű parancsaiból számára következett. Félelem helyett büszkeséggel élte meg, hogy kisebbségi sorsba született magyarként neki nem mentőövvvel, hanem malomkövel a nyakában kellett úsznia” – idézte levelében a magyar miniszterelnök. Úgy vélte: Farkas Árpád ennek köszönhette határozott, szálegyenes tartását is, amellyel egész életében nemet tudott mondani mindenre, ami sértette saját közössége önbecsülését, de mindig készen állt együtt harcolni azokkal, akik szívükön viselték a magyarság sorsát. „Hálásak vagyunk, hogy verseiben, publicisztikáiban és számos jelentős erdélyi lap szerkesztőjeként is a magyar nemzet határokön átívelő összetartozásá-

nak bátor szószólója volt” – fogalmazott részvétlevelében a miniszterelnök. Farkas Árpád Kossuth-díjas költő hosszú betegség után élete 77. évében hunyt el Sepsiszentgyörgyön. (Forrás: <https://kronikaonline.ro/kultura/orban-viktor-reszvetlevelet-kuldott-farkas-arpad-kolto-hozzatartozoinak>)

A világ 15 országában emlékeznek a száz éve született Cziffra György (1921–1994) zongoraművészre és zenei hagyatékára

Határtalan összefogásként jellemezte az emlékév megvalósulását Balázs János zongoraművész, a Cziffra György-emlékév művészeti vezetője. Magyarországon mások mellett a Müpa, a Zeneakadémia, a Filharmónia Magyarország, a Magyar Művészeti Akadémia a partnerek. A világban pedig a legnagyobb koncerttermek, köztük a Moszkvai Állami Csajkovszkij Konzervatórium, a brüsszeli Bozar, a svájci Victoria Hall mellett a legnagyobb zenekarok és legelismertebb művészek is mögöttük állnak. Balázs János kiemelte: olyan művészeket hívtak meg fellépni az emlékévben, akik azt a Liszt Ferenc-i örökséget képviselik, amelyből Cziffra György is táplálkozott. Ezáltal pedig Cziffra György örökségét, a romantikus gondolkodásmódot, az érzelemorientált előadói eszközt tudják széles körben integrálni a társadalomba, a szakmába.

Idén a hazai és nemzetközi zenei élet a száz éve született Cziffra György zongoraművész előtt tiszteleg. A magyar kormány a 2021. február és 2022. május közötti időszakot Cziffra György-emlékévvé nyilvánította, az UNESCO pedig felvette a közösen ünnepelt évfordulók sorába. Mintegy száz esemény valósul meg itthon és külföldön világhírű művészek részvételével.

HELTAI GÁSPÁR KOLOZSVÁRI HASONMÁS BIBLIÁJÁRÓL

Az erdélyi magyar nyelvű irodalmat nagyban befolyásoló, szász zseni, Heltai és munkatársainak fordítása, ami 1551-ben és 1565-ben került napvilágra Erdély fővárosában. Különös csoda az is, hogy a katolikus hitről protestánsnak áttért, Wittenbergben

tanult Heltai úgy megtanult magyarul, hogy képes volt magas szintű, anyanyelvi irodalmunkat Károli Bibliájával formáló módon lefordítani. Elképesztő teljesítmény, még akkor is, ha részben munkatársakkal együtt tette ezt. Az első kötet az Ószövetség történeti könyveit tartalmazza 1570 oldalon. A Királyok két könyvével zárul, ezzel a bejegyzéssel: "Colosvárott nyomtattot, Heltai Gáspár műhelyébe, a Messiásnak test szerént való születtségének utána 1565. esztendőben". A második kötet 2004 oldalon az Ószövetség költői és prófétai műveit tartalmazza, ezek 1551-1565 között kerültek ki Hoffgreff és Heltai Gáspár, valamint Heltai György közös nyomdájából, Malakiás könyvével bezárólag. A harmadik kötet 1069 oldalon a teljes Újszövetséget tartalmazza, Heltai Gáspár fordításában, a hozzáfűzött "Néminemű Igéknek", bibliai fogalmaknak a magyarázatával. Ezt a kötetet ezek a szavak zárják (mai nyelvű átiratban): *Az Istené legyen a tisztesség és dicsőség mostantól fogva mindörökkön örökké, Ámen. Kolozsvárott 1561.*

Ezzel a Heltai Bibliával az erdélyi századok az egész magyar irodalom javára beírták nevüket nemzetünk kultúrájába (Németh László). Heltai utolsó, magyarságszerető tettei között volt, hogy halála előtt meghagyta feleségének, vegye fel a kapcsolatot a 16. század harmadik magyar bibliafordítója, a debreceni Méliusz Juhász Péter özvegyével és támogassa anyagilag a püspök Herbáriumának, fűvészkönyvének a kiadását. Megtörtént. Az erdélyi és a magyar, szász szellem termékeny együttműködésének dicséretére. Mindennek emlékeztető és tudatosítását hálásan köszönjük dr. Ötvös László tudós lelkipásztornak és legfőképpen az őt ezzel is megbízó Urának, Jézus Krisztusnak, az élő evangéliumnak.

(Megrendelhető a Libri könyvhálózatban, ára 34.000.- Ft --- https://www.libri.hu/konyv/otvos_laszlo.szent-biblia--1.html)

Hollandiai híreink Hollandiából

HÍREK

Születésnapjuk alkalmával a januárban és februárban született testvéreinket köszöntjük, hálát adunk életükért és munkásságukért! Soli Deo Gloria!

Népmozgalmi adatok 2020-ban, és az egyházi élet jellemzői a gyülekezetben

Lapunkban folyamatosan tájékoztattuk a híveinket az egyházközségi élet eseményeiről, munkanaplót vezetünk, közöljük a rendtartások és a prédikációk szövegét a honlapon. A **megkeresztelt gyermekek** (2020-ban három alkalommal), a **hitűkről bizonyoságot tevő konfirmált ifjak** (2020-ban ketten), a **házasságkötésüket** egyházi esküvessel megpecsételők (eddig egy alkalommal), továbbá a **temetések**, az elhunyt testvéreink adatainak a bejegyzésére Anyakönyv szükségeltetik. Kolozsvárról máris hozta a posta a szükséges nyomtatványokat az egyházkerületi iratterjesztés hivatalából.

Új énekeskönyveket hoztunk Erdélyből, katolikus, református és unitárius falinaptárokat is kértünk és kaptunk, ezeket az istentiszteleteinket látogatók között terjesztjük. Truczka József testvérünk egy poszter, azaz egy hirdetővászon=banner készíttetését ajánlotta fel, amelynek a szimbólumait Rostás Kriszta Timea állította össze. Truczka Józsefének köszönjük a jó ötletet és a teljes anyagi kivitelezést, Rostás Krisztáéknak pedig a formázást.

Facebook követőink száma meghaladja az ezret, ehhez nagyban járult hozzá Téglásy Sándor webmester testvérünk újjászervező tevékenysége. Munkásságát jegyzőkönyvileg megköszönve, tisztelettel kérjük, hogy a gyülekezeti lapunk szerkesztőjével, Szomor Attila atyánkfiával együtt az új évben is folytassák ezeknek a feladatoknak az ellátását.-----

Családlátogatási tevékenységünket is elemeztük, ezen a téren munkamegosztással próbáljuk meg előmozdítani a kapcsolattartás és a lelkigondozásszó szerinti szolgálatát. Hermán M. János és Klemen A. Csomgor 2021 január és február havában máris 11, azaz tizenegy családlátogatást végzett. Egyházközségünknek 2021 januárjától kezdve Kelemen Csomgor Attila lelkipásztor testvérünk lesz a vezető lelkésze, Hermán M. János lelkipásztor pedig az utazó lelkészi és missziói munkát végzi, különös hangsúlyt helyezve a hívogatásra, családlátogatásra és az istentiszteleti élet szervezésének a támogatására. Presbitérium egyhangúan megszavazta a feladatoknak a gyülekezetépítési meggondolásból ily módon született delegálását. Köszönetet mondott továbbá a Presbitérium Rostás Kriszta Timea, nt. Kelemen Attila Csomgor és Urbán Ákos testvéreinknek a

pénzügyi adminisztráció intézésért.

Terveink a 2021-es esztendő lelki életének a gazdagítására: Nőszövetség létrehozása; diakóniai munka és családlátogatások egybehangolása; gyermekek hétvégi egybegyűjtése és a katekizándusok tanítása; konferenciák szervezése és iratmisszió. Magyar istentiszteletek tartásának elkezdése más hollandiai városokban, mint Leeuwarden és Groningen.

A szakmai beszámoló néhány részletét e helyen is érdemes közölni, megjegyezve, hogy már több évtizede kötelességünk lett volna kilépni a különböző okokból származó rejtőzködésből.

A Hollandiában élő magyar református lelkészeknek ma húsz feletti a száma. Ismerünk olyan magyar alapítványi területet, ahol **hetente kellene istentiszteletet tartani, és a járványos időkre való tekintettel** segíthetnének az evangélizációs munkában, bár a szabadtéri istentiszteletek tartása esetében. Sapieni sat.

Megfelelő templomhelyiséget találtunk két alkalommal Urk-ben, egyszer a Zeist-i cserkész táborban, öt alkalommal pedig a zwollei Plantagekerk templomában.

Bejegyeztettük magunkat a KvK, vagyis a Holland Kereskedelmi Kamara országos regiszterébe, bankszámlánk: NL46 INGB 0006 936050, Hongaarse Protestantse Gemeente, Zwolle

A „Zwollei Harangszó” a digitális egyházi lapunk; 2020-ban 14-szer jelent meg. Szerkeszti Hermán M. János és Szomor Attila, a Presbitérium megbízásából. Webmester: Téglásy Sándor.

Honlap és facebook linkje: <https://zwolleireformatus.nl/> --- Több mint ezren követik és kedvelik. <https://www.facebook.com/refistentiszteletzwolleban/>

A Presbitérium tagjai az egyházközségi életünk minden jelentős eseményében résztvettek és segítettek a szervezésben, fontos döntések meghozatalában: Truczka József, Rostás Kriszta Timea, Urbán Ákos gondnok, Tárnok Eszter.

Diakónusok: Czibalmos Klára és Bodor József.

Lelkipásztorok: drs. Kelemen Attila Csongor urki parókus lelkész és dr. Hermán M. János nyugalmazott zwollei lelkipásztor, egyházközségi titkár.

Magyarországra visszatért két presbiterünk, dr. Berta Balázs és Németh Piroska, valamint dr. Berta-Érsek Réka diakónus. Tárnok Eszter presbitert már szeptemberben megválasztottuk és istentisztelet alkalmával beiktattuk. December 28-án diakónussá Berekméri Annamáriát és Truczka Adrienn testvérünket, presbiteri tisztségre pedig Snijders Tündét jelöltük. Beiktatásuk 2021-ben esedékes DV.

Presbiteri gyűlést két alkalommal tartottunk a 2020-es évben: először június 10-én a konfirmálók kikérdezése alkalmával a Plantagekerk templomában, másodszor online alkalmazással dec. 28-án este. **Közgyűlést**

tartottunk 2020 jún. 14-én, a konfirmálók fogadalomtétele alkalmával. ----- Szükség esetén levelezés és telefonálás révén döntöttünk a helyettesítések és egyéb felmerülő ügyekben. Júniusban lejárt a KCSP ösztöndíjas Németh Piroska hollandiai egyházi szolgálata. Hasznos és építő jellegű szolgálatot végzett, igazán hiányoljuk.

Címtár: Pillanatnyilag 153 címet tartalmazó jegyzékünk van, amelyet Hermán M. János kezel bizalmasan. Egyházi lapunkat alkalomadtán négyszáz címre is elküldjük e-mail címmel.-----

Istentiszteleteink folyamatos tartásáról a munkanapló adatai alapján az alábbiakat közölhetjük: : 2020 jan. 12-én 32-en; febr. 9-én 60-an; márc. 8-án 37-en jöhettünk el a zwollei Plantagekerk templomába. Vírusjárvány miatt április-május folyamán videómegosztásos istentiszteleteken, illetve hétközben bibliaórán vettünk részt, mintegy 15-25-40 résztvevővel, az alkalmakat technikailag Németh Piroska vallásnár szervezte. Június 1-én Urk gyülekezetében 23 résztvevővel tartottunk magyar istentiszteletet. Június 14-én „Testvértalálkozó” mottóval 46-on vettünk részt magyar istentiszteleten Zeist cserkészeti központjában. Július 10-én Zwollében a konfirmációi kikérdezés alkalmával tartottunk áhítatot a Plantagekerk templomában 14 lélek jelenlétében. Július 14-én pedig igehirdetés, konfirmándusok fogadalomtétele és úrvacsoraosztás alkalmával 33 lélek volt jelen a Plantagekerkben tartott XXXVIII. zwollei istentiszteleten. Aug. 9-én a lutheránus templomban 16-on vettek részt az istentiszteleten, aug 23-án 69-en, szept. 13-án pedig a XLI. zwollei istentiszteleten 28 lélek vett részt. Október 11-én 32 lélek, okt. 25-én pedig 26 volt az istentiszteleten résztvevők lélekszáma. November 8-án 28 lélek vett részt az istentiszteleten. December 13-án a jelenlévő felnőttek létszáma 31 felnőtt és 12 gyerek. December 26-án, karácsony másodnapján az urki istentiszteleten 27-en voltak jelen: 18 felnőtt és 9 gyerek. A gyermekmúsort Tárnok Eszter Lídia állította össze. ---- Istentiszteleteink lefolyásáról minden alkalommal kimerítő jegyzéket készítünk és irattárra helyezzük. A kétnyelvű liturgiák, az énekek szövege és a prédikációk, néha hollandul is, immár negyedik éve a weblapon olvashatóak

Úrvacsoraosztás 4 alkalommal volt a 2020-as esztendőben, átlagban 25-ön éltek úrvacsorával.

Kereszteltünk három gyermeket: Hermán Mostert Johanna (szüleivel együtt Brunn-ben élnek, jelenleg Csehország); Tóth Liam (fiú, a szülei szilágycsehi vendégmunkások); Flier Sarah, Kampen.

Konfirmált két ifjú: Truczka Krisztina és Németh Gergő.

Halottaink: Havalecz Zoltán műszerész és Paksy János nyug.református lelkész

Gyermekestentiszteleteinket Németh Piroska KCSP ösztöndíjas vallásnár távozása után a Nagyváradon

végzett Rohaan Éva szociális tanácsadó tartotta sikeresen, átlagban, 8-9 gyermekkel.

Családlátogatás-beteglátogatás: lelkipásztorok 28, azaz huszonnyolc alkalommal fordultak meg kórházban vagy a hívek lakásán. Ehhez járul a Németh Piroska testvérünk családlátogatásainak a száma. Európai viszonylatban is szorgalmaznunk kell a híveink pásztorolását. Misszió nincsen és nem is lesz családlátogatás nélkül!!! A járványok multával tervezzük az országos családlátogatási program beindítását, aminek a kivitelezésére a Presbitérium megbízta Hermán M. Jánost.

Népmozgalmi adatainkból: Kecskemétre távozott dr. Berta Balázs és Budára a Németh Ádám családja, így az állandó templombajáróink tíz lélekkel apadtak. Új hívek jelentkeztek húszan.

Vendéglelkészeink: 2020 aug. óta a kecskeméti Weiner Zoltán és Weiner Legeza Luca, valamint az erdélyi Nagy Tibor-Sándor (Kide). Továbbá Van Bolhuis Szabó Emőke, Rotterdam.; Paál Károly Amsterdam; Hadnagy Edina Melánia teológus, Groningen.

Vendégszolgálataink más gyülekezetekben: imaheti szolgálat Hegyközkovácsiban és Siterben 2020 februárjában; Partiumi Keresztény Egyetem konferenciája, nyitó áhítat, 2020 márc. 1-én; - reggeli áhítatot tartott a mannedorfi konferencián 2020 szept. 12-én (Svájc) az évi konferencia alkalmával Hermán M. János. (Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége.)

Konferencia Kampenben: „Gyermekvonatok. Knébel Miklós gyermekmentő szolgálatáról.” Ezzel a címmel tartotta előadását Hermán M. János 2020 febr. 6-án. -- Saját kezdeményezésünkre meghívtuk és vendégül láttuk a Kossuth Rádió riporterét, Benkei Ildikót, aki hat adásban számolt be a hollandiai református életről, a hollandiai magyar iskolákról. Többen is vendégül láttuk és kézről-kézre adtuk.

Zenei közreműködésről is beszámolhatunk: a Hágai Magyar Énekkar lépett fel két alkalommal: a konfirmándusaink hitvallástétele alkalmával jún.14-én, és dec.13-án, a keresztelek alkalmával. Augusztus 23-án is szép ünnepélyünk volt, énekelt Hermán Mostert Dániel Ottó. Szt. Istvánról tartott előadást Hermán M. János, az előadás szerkesztett változatát a Zwollei Harangszóban olvashatjuk.

Diakóniai tevékenységünk adataiból: a zwollei rehabilitációs intézet kertjében megmetszettük a szőlőt és kürtöskaláccsal meg kávéval kínáltuk a jelenlévő rokkantakat; magyar hajléktalan 2x kapott útiköltséget. Paksy János lelkész atyánk fia magyar könyveit mentettük egyszer Ries Nieuwkoop, egyszer pedig Urbán Ákos gondnok testvérünk segítségével.

Iratkerjesztés: Kolozsvárról református és katolikus faninaptárokat szereztünk be Nagy Tibor lp. aa. segítségével, az unitárius falinaptárokat Szabó László püspöki tanácsos küldte. Reméljük, hogy az összes híveinket megajándékozhatjuk a lelkiséget is

jelképező falinaptárokkal. Istentiszteleteink liturgiáját főleg Német Ádám sokszorosította a saját irodai eszközeivel, továbbá Truczka József.

Kulturális tevékenység: Mátyás királyról tartottunk vetített képes előadást és II.Rákóczi Ferenc korát is bemutatta Németh Piroska presbiter. Pacsura Dávid ösztöndíja kétszer néptáncot oktatott.

Szeretetvendégségek szervezése a gyülekezeti teremben: ez a tevékenység 2020-ban is folyamatos és sikeres volt, Istennek legyen hála érte. „Kihelyezett alkalmaink” is voltak: Zeist, bográcsossal is kiegészítve a cserkészház mellett; Urk, drs. Kelemen Attila Csongor parókiáján és Zwollében, Hermán M. Jánosék lakásán, dr. Berta Balázsék búcsúztatásakor.

Irodavezetés: Hermán M. János nyugalmazott lelkipásztor Urbán Ákos gondnok felkérésére elvállalta az egyházközségi ügyvezetés titkári teendőinek a végzését. A presbiteri gyűlések jegyzője drs. Kelemen A. Csongor lelkipásztor. Pénztáros: Rostás Kriszta Timea.--- Az Egyházközségnek 2020-ban pecsétet csináltattunk, fejléces levélpapírt, és 2 m. Magas és másfél m. Széles hirdetővázna=poster vagy banner, amelyet Truckai József presbiter testvérünk csináltatott, tervezte Rostás Kriszta. Van kalotaszegi úrasztali terítőnk, keresztelő kannánk és gyertyatartónk. Beszereztük az anyakönyvezéshez szükséges keresztelei, konfirmációi, esketési és temetési mintalapokat Kolozsvárról, továbbá a családkönyvi adatlapokat és egy bekötött munkanaplót.

Hivatali kapcsolattartás: a hollandiai gyülekezetekkel, a nyugateurópai magyar egyházközségekkel és a MORE zsinati osztályával leveleztünk. Iktatókönyvet vezetünk. Testvéri közösséget ápolunk a hágai gyülekezet aktív lelkészeivel. Rotterdami és amszterdami szolgálatot végző kollégáink már prédikáltak a zwollei gyülekezetben és a jövőben is számítunk a közreműködésükre. Magyar katolikus testvéreinkkel szintén ideális kapcsolatot ápolunk, főleg az országos rendezvények szervezésében.

Végezetül: a kétnyelvű istentiszteleti alkalmon a prédikáció minden istentiszteleten holland fordításban is elérhető és legalább tíz példányban sokszorosítjuk. Az elmúlt esztendőben a vírusveszély ellenére is 15 alkalommal tartottunk istentiszteletet, ezeken az összlélekszám kerekén ötszáz lélek vett részt, átlag istentiszteleti látogatottsága a 33-as lélekszám. (A 2019-es év istentiszteleti látogatottságának átagához képest =35, ez két lélekkel kevesebb mint 2020-ban.) Ebben a kimutatásban nincsenek benne azok a mérhetetlen adatok, amikor az online bibliaórákon és a négy online istentiszteleten hányan ülhetek a híveink a képernyők előtt.)--- Az egyházi lapon és facebookon keresztül több mint ezer személy részesült lelki támogatásban, legalábbis ezt feltételezzük az olvasóink névsora alapján.

Hollandiában és Belgiumban élő aktív, vagy tanulmányokat folytató magyar református

lelkészek, lelkész jellegűek, szolgálatuktól megváltak, illetve nyugdíjas lelkipásztorok 2020 november 30-án

Boulens Douwe (B) - Boulens-Csákány Tünde (B) - Buzogány Tihamér (B) - Van-Bolhuis-Szabó Emőke - Csanády Ágnes - Hadnagy Edina Melánia - Hermán M. János - Kelemen Attila Csongor - Kovács Gyöngyi - Lapohos András - Marci Márió - Majorné Farkas Anikó

Mészáros Mihály - Nagy Tibor Sándor - Paál Károly - Paksy János - Rempert Péter (B) - Sólyom Uzonka Lilla - Topolánszky Ákos (B) - Tóth Miklós - Özv. Tüski-Szabó Márta -

Tüski Márta - Vasné Mácza Sára - Weiner Zoltán - Weiner-Legeza Luca

Nt. Sólyom Uzonka lelkipásztor életútja

Sólyom Uzonka Lilla vagyok, Miskolcon láttam meg a napvilágot. Élő hitű szüleim öt gyermeket neveltek fel. Az életben való tájékozódáshoz hűséget, történelmi gyökereket, nemzedékeken átívelő szeretetet és egymás iránti felelősséget kaptunk. Adtak volna ők hitet is, de mint Édesanyám mondja, Istennek gyermekei vannak, unokái nincsenek: nekünk magunknak kell(ett) megjárni hitharcunkat.

Debrecenben kezdtem el a teológiát, de mire végeztem, már hittudományi egyetemnek hívták az alma matert. Előtte Hollandiában töltöttem egy iskolaévet, közben pedig Nagy-Britanniában, Dél-Wales-ben szintén egy évig önkénteskedtem.

Beosztott lelkész voltam Miskolcon, majd pedig vallásnár, végül kollégiumi nevelő, mielőtt 2008-ban kijöttem Hollandiába.

Azt szoktam mondani, hogy egy Hollandián belül történő költözködés nagyobb horderejű lépés lenne a részemről, mint a Magyarországról Hardinxveld-Giessendamba való áttelepedésem, mégpedig azért, mert itt barátok közé jöttem.

1972-ben kerültünk kapcsolatba egy fiatal holland párral, akik Ridderkerkben laktak. Rajtuk keresztül egy egész kis hálózat épült ki, akik közvetve vagy közvetlenül sokat segítettek a partiumi és erdélyi, később kárpátaljai magyar testvéreket. Édesapám megtanult hollandul, hogy a kapcsolattartás könnyebb legyen, s szerette volna, ha valamelyik gyermeke továbbviszi a munkáját. Így kerültem ki az érettségi után, hogy én is megtanuljam a nyelvet. 1988. nyarán még senki nem sejtette, hogy jó egy évvel később le fog omlani a berlini fal és azzal együtt könnyebbé válik majd az együttműködés az addig elrekesztett országokkal.

Édesapám már nem érte meg azt, hogy kiköltöztem Hollandiába, s ugyan teljesen más körülmények között és sokkal kisebb intenzitással, de mégis folytatom a munkáját: fordítok, ha kérik, segítek, ahol és ahogyan tudok.

Rotterdamban immáron öt éve Korszakovszindrómás betegek ellátási intézményében igyekszem lelkigondozóként hozzájárulni gondozottaink lelki és mentális igényeinek a kielégítéséhez. A gyakorlatban

ez elsősorban az előítéletektől mentes jelenlétet jelenti. A nem veleszületett agyi rendellenesség oka nálunk csaknem kizárólag az alkohol-abúzus, bár kismamák és alultápláltak is válhatnak korszakovossá, hiszen az ok a B1 vitamin hiánya.

Törött életek, s mögöttük a vágy az elfogadásra: ez az én naponkénti munkaterületem. Sokat segít a humor és az őszinte, ítékezésmentes közeledés, amely (még ha sok időbe telik is) de képes apró csodákat eredményezni.

A vianeni Magyar Otthonban rendszeresen tartottam istentiszteleteket, amíg a fizikai találkozásnak határt nem szabott korunk kórja. Megismerkedhettem a kóruséneklés egész skálájával a kvartettől az oratóriumkórusig: nagyon szeretek énekelni. Édes magyar anyanyelvem mellett a zene nyelve az, amely képes mélységesen megérinteni a lelkemet. Milyen igaz Szent Ágoston mondása: Bis orat qui bene cantat, azaz: aki énekel, kétszeresen imádkozik

„Bizony, javamra vált a nagy keserűség”

Kedves Testvérek,

irodalmi pályázatot hirdettünk a Kárpátaljai Ref. Líceumok tanulóinak. A hanganyag erről informál.

A fénykép bal oldalán álló Horkay László püspök úr jobbulásáért áldott legyen az Úr. A diákok énekben imádkoztak érte.

Áldjon és védjen mennyei Atyánk titeket és szeretteiteket.

Isten áldásával,

Pándy-Szekeres Anna tanárnő

Falinaptárak

-Katolikus és református falinaptárokról gondoskodott Nagy Tibor Sándor kidei lelkipásztor testvérünk. Unitárius falinaptárokat nt. Szabó László unitárius püspöki tanácsos küldött Kolozsvárról.-

Magyar nyelvű Bibliák rendelhetők:
Overzicht van producten in taal Hongaars

Info - EAS - Buitenlandse Bijbelse Lectuur en Media
-- www.eas-lectuur.nl › webshop

Evangelielectuur Anderstaligen Service - EAS.
Postadres: EAS, Postbus 369, 3840AJ Harderwijk.
Bezoekadres: Kerkplein 2, 3841EC Harderwijk,

Gerrit van Dijk felhívása

Het bekende boek van Ferenc Molnár "A Pál utcai fiúk" is in het Nederlands vertaald en uitgegeven, de eerste druk was in 1938 en de tweede druk in 1950. Ik heb veel gezocht of ik dit boek kon vinden om te kopen want de vakgroep Neerlandistiek zou heel graag over een exemplaar beschikken. Maar het boek heel zeldzaam en tot nu toe kon ik het niet vinden, niet op internet bij antiquariaten, zelfs Google weet niets van het bestaan.

Mijn vraag is: Zou misschien iemand weten die dit boek "De jongens van de Pálstraat" heeft en dit ook wil verkopen voor een goede prijs? Het is voor de bibliotheek van ELTE. Zij zouden daar heel blij mee zijn.

Tájékoztató az istentiszteleteink szervezéséről

Presbitériumunk határozata nyomán Hollandia Kereskedelmi Kamarájának a nyilvántartásába jogi személyként jegyeztettük be a Zwollei Magyar Református Egyházközséget. Naam: **Hongaarse Protestantse Gemeente Zwolle. Zwollei Magyar Református Egyházközség.** – Pénztáros: Rostás Kriszta Timea, Zwolle. A számlaszámunk: **Hongaarse Protestantse Gem Zwoll NL46 INGB 0006 9360 50**

– **FONTOS tudni és reáakészülni: 2021 januárjától délután fél háromkor kezdjük az istentiszteleteink tartását.**

A Zwollei Magyar Református Egyházközség istentiszteleteinek a helye:

Lutherse Kerk, Koestraat 2-4, Zwolle, kivéve akkor, amikor a meghívóban másként van említve. Info: jhermanm@gmail.com, Tel: 038-4233247 – Fb.: <https://www.facebook.com/refistentiszteletzwolleban/> Honlap: <https://zwolleireformatus.nl/>

A Koestraat 2-4 szám alatti lutheránus templom a 'De Fundatie' múzeum mellett található. (Hátsó bejárat a Potgietersingel felől, ingyenes parkolás.)-

Figyelem !!! Online modus!!!

Reménység szerint 2021 március 14-én, 14.30 órai kezdettel az online tér használatával tartunk istentiszteletet Zwolleban, a Koestraat 2-4 sz. alatti templomban !!!

Figyelem !!!

Március 14, Facebook oldalunkon, 14.30-kor, az online térben vehetünk részt az istentiszteleten. Szolgál nt. Weiner-Legeza Luca magyarországi lelkipásztor (Kampen)